ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3538 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1883 — Ն. Տ. 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1883

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Գանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ.
երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զեղչ սակարկութիւն կը լինի։

40 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆԱՊԱՀՈՐԵԱՑ — 40 ՓԱՐԱՑ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փաշա եօզուշը, Շարգ Զարշըսը Թիւ 37 [illegible]

[illegible] չվճարուած նամակ չընդունիր։

Կ. [illegible], [illegible]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՒԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Ա. կարգի Մեճիտիէ պատուանշան շնորհեց Ամերիկի Օսմ. դեսպան Թեվֆիգ պէյին։

Նախարարաց խորհուրդն երէկ յարատեւորեն նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի։

Աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչ նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշային և արտաքին գործոց Նախարար Բարձր. Արիֆի փաշային հետ։

Ազդէն ծանուցինք թէ Գերմանիոյ կայսրը կարմիր Արծուոյ մեծ ժապաւէնը տուած է Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշային։ Պէրլինէն լուր կուտան թէ նոյն պատուանշանին Բ. կարգը տրուած է նաեւ կայսերական պալատան քարտուղար Բէշիտ պէյին և Թագի պատուանշանին Բ. կարգը՝ գնդապետի տեղակալ Շեվքի և Նուրի պէյերուն։

Ելմտական նախարարութիւնն հեռագրեց Այդընի կուսակալութեան, որպէս զի Օսմ. պաշտօնատարաց ամսականներուն վճարման յատկացեալ հասոյթներն արագապէս Պոլիս ղրկէ։

Իսմէթն էֆենտի՝ իւր երէկի քաղաքական յօդուածին մէջ ներքին բարենորոգմանց ծրագրին վրայ խօսելով՝ կ'ըսէ թէ Բարենորոգմանց վերաբերեալ պաշտօնական թուղթերն այժմ կայսերական պալատան դիւանատունը կը գտնուին, և անհաւանելի կը համարի որ բարենորոգմանց ծրագիրը կայսերական վաւերացում ստանայ առանց քննելու կայսերական պալատան բարձրաստիճան պաշտօնարաններէն, որոց ոմանց կարծիքը, բարենորոգմանց խնդրոյն մէջ, կը տարբերի եղեր Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի կարծիքէն։

Ֆար տիւ Պոսֆոր՝ Պէրլինէն եկած մասնաւոր հեռագրէ մ'առնելով՝ կը ծանուցանէ թէ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա տեսակցութիւն մ'ունեցեր է երբեմն Պոլսոյ Գերմանական դեսպան և այժմ արտաքին գործոց նախարար Հաֆիզլտ կոմսին հետ, և թէ այսօր կամ վաղն ալ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Պ. Պուշի հետ պիտի տեսակցի եղեր։ Ֆար տիւ Պոսֆորի թղթակիցը կը յարէ թէ Պէրլինի լաւ տեղեկութիւն ունեցող ակմբոց մէջ կը կարծուի եղեր թէ Օսմանեան արտասովոր պատուիրակը՝ Թուրքիոյ Ներէն աշխարհավարութեան վերաբերեալ կարեւոր պաշտօն մ'ունի կատարելու Գերմանիոյ կառավարութեան մօտ։

Քարիւղէն առնուած մթերանոցի տրոց խնդիրը քննող յանձնախումբը նախընթաց օրն իւր եօթներորդ նիստն ըրաւ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ։ Արտօնատէր Սամի պէյ և ընկերը այս խնդրոյ վրայ բացատրութիւններ տալու հրաւիրուած էին։ Յառաջիկայ նիստը շաբաթ օրը տեղի պիտի ունենայ։

Բերայի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նախարարաց խորհուրդն երկուշաբթի աւուր նստին մէջ վերջնապէս ընդուներ է միջազգային յանձնաժողովին պատրաստած քարանթինայի սակագինն և իւր այս որոշումը՝ պաշտօնագրով մը հաղորդեր է միջազգային առողջապահական խորհրդին, որ զայն գործադրելու համար միջոցներ կը տնօրինէ այժմ։

Ճիտտէէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ ուխտաւորաց և հիճազի բոլոր քաղաքաց մէջ հասարակաց առողջութիւնը գոհացուցիչ է։ Լայտի շոգենաւաց միոյն ուղեւորաց մէջ միայն քանի մը մահ պատահեր են Դամարան կղզւոյն կայարանն հասած ժամանակ։ Այս տարի ծովու ճանրով ճիտտէ հասնող ուխտաւորաց թիւն հաղիւ 10,000ի կը հասնի, որ նախընթաց տարիներու բաղդատմամբ շատ քիչ է։

Դանուբի նաւարկութեան խընդրոյն առթիւ Աւստրիոյ և Ռումանիոյ միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնն անհետ լինելու ճանրուն մէջ է։

Վաղը կը ծանուցանէ թէ այս տարի կիրիտէն 20 միլիոն հոխա ձէթի դուրս հանուած է։

Պուքրէշ հրատարակեալ յունարէն Սիլլոգոս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ բազմաթիւ ռուս սպայք և զօրք Պուքրէշէն անցնելով Պուլղարիա կ'երթան։ Ցիշեալ լրագիրը կը յարէ թէ Ռումանիոյ կառավարութիւնը մտադիր է մեծ տերութեանց ծանուցանել զայս իրողութիւն։

Նիկոմիդիայէն կը գրեն Ցունարէն Նէոլոգոս լրագրին թէ Հերաքլիոն գիւղին մէջ յոյն կին մ'երեք զաւակ մեկէն ծներ է, երկուքն աղջիկ և մէկը մանչ։ Նորածին տղայոց անդրանիկն ապրեր է, բայց միւսները մկրտուելէ յետոյ՝ մեռեր են. երեք օր յետոյ մայրն ալ որ 18 ամսէ ի վեր ամուսնացած էր, ծննդաբերութեան հետեւանքէն մեռեր է հակառակ բժշկական խնամոյ։

Սթամպուլ լրագիրը կ'ըսէ թէ աւազակութիւնը շատցած է Պրուսայի նահանգին մէջ։ Սեպտ. 20ին 148 վաճառականներէ բաղկացեալ կարաւան մը Պրուսայէն 10 ժամ հեռի Պալաթի և Վէցիա գիւղերուն մօտ կողոպտուեր է աւազակախմբէ մը, որ դարանամուտ եղած էր։ Վաճառականներէն երկուքը փախչիլ փորձելով սպաննուեր են։ Այս աւազակութեան գործէն երկու օր առաջ, յիշեալ աւազակախումբն Իսլամ հովուի մը միջոցաւ ծանուցեր է տեղւոյն դայմագամին թէ ղինքը բռնելով լեռը պիտի տանին, եթէ ինք իւր կամքը անձնատուր չը լինի։ Պրուսայի իշխանութիւնք՝ այս սպառնալեաց վրայ՝ ոստիկաններ ղրկեր են աւազակաց ետեւէն, որք Շէյթան–Պուսագլարը կոչուած գիւղին ետեւը ջաղացքի մը մէջ ապաստանած էին։ Գիւղացիք եւս ոստիկանաց հետ միանալով խորհուրդ տուեր են հրամատարին որ ջաղացքը պաշարէ և աւազակներն անձնատուր լինելու պարտաւորէ առանց արիւնհեղութեան։ Բայց միամիտ հրամատարը՝ փոխանակ գիւղացւոց խորհրդին անսալու՝ իւր մարդիկը ջաղացքին ետեւը համախմբեր և սկսեր է կրակ ընել. ստակայն աւազակներն ազատ անցք գտնելով յաջողեր են փախչիլ։ Սթանպուլ կ'ըսէ թէ ոստիկանաց հրամանատարն իւր այս ընթացքին համար այժմ բանտարկուած է Պրուսայի մէջ։

Նախընթաց օրը տեղական լրագրերէ առնլով ծանուցինք թէ հարկաց վարչութեան մէջ ծանր զեղծումներ ստուգուած լինելով՝ քննիչ յանձնախումբ մը կազմուած և առաջին քննութեամբ մը 18,000 ոսկւոյ բաց մը գտած է յիշեալ պաշտօնատան մնտուկին հաշիւներուն մէջ։ Ցիշեալ քննիչ յանձնախումբն այս աւուր թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ մինչեւ ցարդ իւր քննած տումարներուն մէջ այսպիսի բաց մը չէ գտած, բայց աւելի ստոյգ արդիւնքի մը յանգելու համար յիշեալ պաշտօնատան մէջ վաճառուած դրոշմի ու մուրհակի թուղթերն համրելու կ'զբաղի այժմ։

Բոսոպոյի նահանգէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ հասարակաց ապահովութիւնն անգոհացուցիչ վիճակի մէջ է։ Մեծ ճանբայներու վրայ երթեւեկութիւնը մանաւանդ վտանգաւոր եղած է Բրիզրիէնտի գաւառակին մէջ, ուր աւազակախմբեր կազմուած են նոյն իսկ գիւղացիներէ։ Այսպէս կազմեալ մանր աւազակախմբեր կ'երթան աւարառութիւններ ընելու ի միաս շրջակայ գիւղացւոց, մինչդեռ այս վերջին գիւղերու մէջ կազմեալ աւազակախմբեր ալ կ'երթան իրենց վրայ յարձակող աւազակախմբոց գիւղերն ասպատակելու։ Տիպրէի գաւառակին մէջ, որ մինչեւ ցարդ նոյն փոխադարձ աւարառութեանց մատնուած էր, վերջին օրերս կիւղացի երեւելեաց մէջ դաշինք մը կնքուեր է այս աւարառական շահատակութեանց վերջ տալու համար։ Եթէ գիւղացիք կասկածելի բացակայութիւններ ունենան, անմիջապէս կրակ պիտի տրուի եղեր անոնց բնակարաններուն և եթէ վերադառնան, բռնուելով դատական իշխանութեան պիտի յանձնուին։ Այս խիստ միջոցին քանիցս կիրակութիւնը բաւական եղեր է հասարակաց ապահովութիւնը վերահաստատել այդ գաւառակին մէջ, ուր անհանդարտ և կէս վայրենի ժողովուրդ մը կը բնակի։

Անգլիական Կլէն-Թրքն և Ուէսթ–Հօ շոգենաւք նախընթաց օրը Ցէնէյթոս կղզւոյն մօտ իրարու զարնուեցան։ Առաջինը մեծապէս վնասուելով խրուելու պարտաւորեցաւ։ իսկ վերջինն երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ։

Կը լսուի թէ ոստիկանութեան նախարարը փակել տուեր է Պոլսոյ կողմը գտնուած վատահամբաւ տուները։

Երէկ Ֆընարդլիի նաւամատոյցին բեռնակիրները քանի մը բեռերու փոխադրման առթիւ իրարու հետ կռուի բռնուեցան, յորում հաստ գաւազանները բաւական մեծ դեր մը կատարեցին և քանի մը գլուխներ ջախջախեցան։ Բարեբաղդաբար ոստիկանութիւնն հասնելով՝ վերջ տուաւ այս կռուոյն, որ երթալով ծանր կերպարան մը կ'ստանար։

Վաղբթ կ'ըսէ թէ Իսլամ կանանց սաւան հագնելու մասին դրուած արգելքն իսլամական ակմբոց մէջ այլ և այլ զրոյցներու առիթ եղած է։ Որոշուած մէկ ամիս պայմանաժամն անբաւական կը համարուի եղեր, որովհետեւ ներկայ դրամական անձկութեան ժամանակ՝ ատորին պաշտօնատարաց և արհեստաւորաց Հարէմները Ֆէրաճէ հայթայթելու անկարող կը դտնուին եղեր և կը խնդրեն որ այս պայմանաժամ 3 ամսոյ վերածուի։ Վաղբթ կը յուսայ թէ իշխանութիւնք՝ աղքատ իսլամաց վրայ դրթալով՝ պիտի փութան մէկ ամիսն 3 ամսոյ վերածել։

Սեւ ծովու Եւրոպական եղերաց վրայ պտոյտ մը վերադարձող ուղեւորներ կը պատմեն թէ, կ'ըսէ Իսթէրն էքսբրէս, շաբաթ իրիկուն սարսափելի ոճիր մը գործածուած է Հիլմի փաշայի այգիին մէջ, որ Ֆէնէրի և Ցէմիրճի–քէօյի մէջ տեղը կը գտնուի։ Վեց աւազակ այգիին մէջ գտնուած փոքր տունը կը մտնեն, ուր չորս անդամէ բաղկացեալ դաղթական ընտանիք մը կը բնակէր, հայր, մայր, 18 ամեայ աղջիկ մ'և ութամեայ տղայ մը, և ընտանեաց խնայութեամբ աւելցուցած դրամը կը պահանջեն, բայց հայրը չուզելով տալ, աւազակներն անոր վրայ կը յարձակին և կապելէ յետոյ դանակի հարուածներկուտան։ Մանկամարդ և քաջասիրտ աղջիկն իւր աչաց առջեւ գործուած այս սարսափելիխժդժութիւնը տեսնելով՝ աւազակներէն մէկուն վրայ կը յարձակի և դաշոյնը ձեռքէն կ'առնու, բայց ասկէ աւելի ի՛նչ կրնար ընել. երկու աւազակ անմիջապէս անոր վրայ կը խոյանան, դաշոյնը ձեռքէն կ'առնուն և վայրենաբար ճակատն ու շրթունքը կը կտրտեն։ Այս միջոցին ութամեայ տղեկը կուզէ փախչիլ և լուր տալ դուրսը բայց աւազակներն ետեւէն հասնելով կը բռնեն և խոհանոցին թոնիրը կը նետեն։ Թեսոյ տան մէջ գտնուած ամէն բան կը կողոպտեն և արդարեւ 78 մէճիտիէի և 12 Օսմ. ոսկւոյ դրամ մը կը գտնեն։ Ցիշեալ գաղթական ընտանեաց չորս անդամները թէպէտ այսչափ տանջանքի յետոյ դեռ ողջ մնացած են, բայց իրենց վիճակը յուսահատական է։ Իշխանութիւնք իրողութիւնն իմանալով անմիջապէս զօրք ղրկեր են աւազակաց ետեւէն, որք լաւ կը կարծուին, բայց մինչեւ երէկ չեն յաջողած անոնց հետքը գտնել։ Երէկ Ֆէնէրի բերդին հրամանատարը Զիմուորի մը հետ ձկնորսի զգեստ հագած՝ աւազակաց հետքը գտնելու ելեր է։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Հալէպ 2 հոկտ.

Հունձքն այնքան առատ եղած է որ բոլոր շտեմարանները ցորենով կը յորդին։ Դժբաղդաբար փոխադրութեան միջոցները կատարելապէս անբաւական են։

Ճէմիլ փաշա երէկ ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Պ. Ռիչարտի, որ վերջին օրերս Մուսուլի Անգլիական դեր հիւպատոս անուանեցաւ։ Հիւպատոս Հէնդրբսնն եւ Պրիսքոյ գնդապետն հրաւիրեալոց մէջ էին։

Մէֆ 3 հոկտ.

Անթուան երեսփոխանն այսօր ձերբակալեցաւ գաւաճանութեան ամբաստանութեամբ։

Բեդրսպուրկ 3 հոկտ.

Բեդրսպուրկի ժուրնալն յօդուածի մը մէջ բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ Ռուսիա զինուորական պատրաստութիւններ կընէ իւր սահմանագլխոց վրայ, եւ կըսէ թէ Ռուսիա կը ջանայ միայն խաղաղութիւնն անվթար պահել Եւրոպա։

Մատրիտ 3 հոկտ.

Ալֆոնս թագաւորն երէկ կէս օրէն 5 ժամ յետոյ աստ հասաւ։

Ընկերութեան ամէն դասերէ եւ քաղաքական ամէն կուսակցութիւններէ բաղկացեալ ժողովրդեան մեծ բազմութիւն մը, որ ազգային միաձայն զգացումը բացատրելու համար գումարուած էր, այնպիսի խանդավառ ընդունելութիւն մ'ըրաւ Ն. Վեհափառութեան, որոյ նման երբեք չէր տեսնուած այս մայրաքաղաքի մէջ։

Այս [illegible] հոկտ. հեռագրէ։

Վիէննա 2 հոկտ.

Այս պահուս Սոֆիայի եւ Պէլկրատի մէջ կեցած քաղաքական դժուարութեանց պատճառաւ երկաթուղեաց միացման վերաբերեալ պայմանագրին վաւերացման պայմանաժամը մինչեւ հոկտ. 15 երկարեցաւ։

Փարիզ 3 հոկտ.

Նախարարական տագնապին լուծումը մինչեւ ծերակուտի եւ երեսփոխանական ժողովոց գումարումն յետաձգեցաւ (հոկտ. 23)։ Հաւանական է որ մինչեւ այն ժամանակ պատերազմական գործոց նախարար Թիպոտէն զօրավարն հրաժարական տայ։

Պէրլին 3 հոկտ.

Ընտրութեանց վաւերականութիւնն ստուգելու պաշտօն ունեցող երեսփոխանական յանձնախումբն 16 ընտրութիւններ անվաւեր ճանչեց, որոց մեծ մասը կառավարութեան կուսակցութեան կը վերաբերէին։

Պէլկրատ 3 հոկտ.

Նոր նախարարութիւնն հետեւեալ կերպիւ կազմուեցաւ.

Պ. Նիքոլա Քրիսթիչ (պէտք չէ շփոթել Լոնտրայի դեսպան Պ. Քրիսթիչի հետ) նախարարապետ եւ ներքին գործոց, Պ. Պոպիչէվիչ արտաքին գործոց, գնդապետ Բէթրովիչ՝ պատերազմական գործոց, Պ. Իրասիչ՝ ելմտական գործոց, Պ. Բրոթիչ՝ հանրօգուտ շինութեանց, Պ. Բանիէվիչ՝ դատական գործոց։

Այս նախարարութիւն բոլորովին անձնուէր կը համարուի իշխանին։ (Իշխանին անունը ջնջուած է հեռագրին մէջ։—Անշուշտ Քարաեորկէվիչ իշխան լինելու է)։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովոյ թ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 23 Սեպտ. ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Ղալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 6 ին։

Հրաւիրեալ են Ազգ. Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։ Մնամ աղօթարար

ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

20 Սեպտ. 1883

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ տեղեկագիր (դրութ.)։

Բ. Տեղեկագիր Քննիչ Յանձնախմբի ի մասին Հ. Էֆէնտի Իփէքճեանի Երեսփոխանական խնդրոյն։

Գ. Պատասխանագիր Կրօնական ժողովոյ ի մասին հարցման Յ. Դուրգէն էֆէնտիի։

Դ. Ընտրութիւն Ա. Ատենապետի Ազգ. ժողովոյ։

Բ. Ատենադպիր

Յ. Դուրգէն

ԽՐԻՄԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԵՒ ՎԱՆԱՑ ՀԱՅՔ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Խրիմեան Սրբազանէն հետեւեալ հեռագիրն ստացած է.

Մեր ստորագրած երկու նամակներուն իմաստը, զոր հրատարակեց Մասիս, մեր հակդծէն շատ տարբեր կէտեր կը պարունակէ, որոյ դէմ կը բողոքեմ։ Նամակներուն բնագիրը փութապէս յղեցէք մեզ։ Սոյն հեռագիրը հրատարակեցէք։ ԽՐԻՄԵԱՆ

Վան, 2 հոկտ.

Խրիմեան Սրբազանի գրութեանց իմաստը, զոր մեք հրատարակեցինք, համաձայն է Պատրիարքարանի մէջ գտնուած պատճէններուն։

Վարչութիւնն այս մասին դեռ տնօրինութիւն մը չէ ըրած։ Մեք կը կրկնենք մեր առաջարկը թէ Պատրիարքարանը պէտք է հրատարակութեան յանձնէ այն երկու դրութիւններ, որք Խրիմեան Սրբազանի ստորագրութիւնը կը կրեն, և որոց մին (1) Բ. Դրան կողմէ, միւսն (2) ուղղակի Վանէն Խրիմեան Սրբազանի կողմէ հաղորդուած էին Ս. Պատրիարք Հօր։

Կը յիշուի թէ Ազգային Ժողովն, իւր վերջին նստին մէջ, որոշած էր եկեղեցական առանձնաշնորհութեանց նկատմամբ կառավարական տնօրինութեանց խնդիրն յղել եկեղեցական Համագումար Ժողովոյն։

Ըստ այսմ, կը լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրն ի մօտոյ Համագումար Ժողով պիտի գումարէ, այս խնդիրն անոր ներկայելու համար։

Ն. Սրբազանութիւն միանգամայն Համագումար Ժողովոյ նկատողութեան պիտի ներկայէ Սոսոյ կաթողիկոսական խնդիրն, որ երկար ժամանակէ ի վեր անլոյծ մնացած է։

Երէկ Խառն Ժողով չգումարեցաւ։ Ս. Պատրիարք Հայրն, իւր անձնական տկարութեան հակառակ, վարչութեան նստին նախագահելու համար երէկ Պատրիարքարան իջած էր, և իրիկունը խաղաղութիւն վերադարձաւ։

Քաղաքական ժողովն երէկ գումարեցաւ նախագահութեամբ Ն. Սրբազանութեան և ատենապետութեամբ Սիմոն պէյի, և հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

1. Ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, ներքին գործոց նախարարն ըմացուցած էր յԱզգային Պատրիարքարան թէ կայսերական կառավարութիւնը, Ս. Պատրիարք Հօր թագրերին վրայ, որոշած է 140 հազար ղրուշի նպաստ մը ղրկել Հաճընի դժբաղդ հրկիզելոց։ Քաղաքական ժողովը շնորհակալութեամբ տեղեկանալով այս կառավարական տնօրինութեան, որոշեց հեռագրել Հաճընի Առաջնորդին որ Հայոց ինկած բաժինը ճշդիւ ստանայ, և նպատակին յատկացնէ։

2. Ժողովը, նկատելով որ Ազգային կալուածոց մեծագոյն մասը կը գտնուի մասնաւոր անձանց անուան վրայ, որով ապագային մէջ վտանգներ և անպատեհութիւնք կընծանուն ծագիլ, արժան դատեց Տնտեսական խորհրդոյ միջոցաւ քննել թէ Ազգային կալուածք որոց վրայ կը գտնուին, և թէ աւանդապահք ապահովագիր տուած են Թաղական խորհրդոյ. եթէ տուած չեն, ապահովագիր առնուի անոնցմէ, և Պատրիարքարան ղրկուի, որպէս զի Մայր եկեղեցւոյ գանձարանին մէջ պահուին։ միանգամայն յատուկ տումար մը սահմանուի, ուր աւանդապահներուն և եկեղեցեաց անունները նշանակուին։

3. Երուսաղէմի վանուց անցեալ տարւոյ Հաշուեցոյցն և ներկայ տարւոյ Ելմտացոյցը Պատրիարքարան հայորդուած լինելով, ժողովն ըստ օրինի որոշեց Ազգ. Ժողովոյ ներկայացնել։

4. Ժողովը Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյ մէկ տեղեկագրէն իմանալով որ այս կիւրակի խումբ մը գաւառացի ազգայինք Թաղ. խորհրդարանը խուժեր և անդամոց երկուքը դուրս հաներ են, յանձնարարեց կրօն. Ժողովոյ անդամ Այվազեան Յովսէփ վարդապետին, որ Ղալաթիոյ քարոզիչն է, և Թաղ. Ժողովոյ անդամ Գէորգ Էֆէնտիին, որ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյ Ատենապետն է, քննել այս դէպքն, և անկարգութեան հեղինակաց անունները ծանուցանել Թաղ. Ժողովոյն, ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

5. Մասու զաւեշտաթերթին հրատարակած ոտանաւորին պատճառաւ Կիւրին բանտարկեալ և ճանապարհի շինութեան խնդրոյն պատճառաւ Տիվրիկ բանտարկեալ ազգայնոց կողմէ աղերսագրեր հասած լինելով, ժողովը տեսաւ թէ անոնց ազատման համար Ս. Պատրիարք Հօր ցարդ ի գործ դրած ջանքերն ապարդիւն մնացած էին, բայց որոշեց կրկնապատկել այդ ջանքեր։

Քաղաքական ժողովն զբաղեցաւ նաեւ ինչ ինչ յարաբերական և թաղական խնդիրներով։

Կրօնական ժողովն ալ երէկ նիստ ըրաւ, և ինչ ինչ ընթացիկ գործերով զբաղեցաւ։

Տնտեսական խորհուրդն երէկ չգումարեցաւ։

(1).—Հասան փաշային յանձնուած թուղթը։

(2).—Խրիմեան Սրբազանի առ Ս. Պատրիարքն ուղղեալ բացատրութեան գիրն այդ թուղթին վրայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—=—

Պուլկարիա. — Ալեքսանդր իշխանին հակասահմանադրական ընթացքն. — Աղատականք եւ Պահպանողականք ի Պուլկարիա. — Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ մրցումը Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ. — Սահմանադրութեան վերահաստատումն եւ Աղատականաց իշխանութեան անցնիլը. — Լորա Տըֆրէնի պաշտօնն ի Կ. Պոլիս։

—o—

(Շար. Ե. վերջ թիւէ Բ.ԸՆԹԱՑՔԻ)

—o—

Այսպէս ուրեմն, հրապարակաւ գիտցուած իրողութիւնք կը բաւեն բացատրելու Ռուսիոյ ներկայ գործողութիւնն ի Պուլկարիա, և անոնք որ անձամբ կը ճանչեն Ռուսիոյ արդի ներկայացուցիչն, զՊ. Եոնին, չեն կրնար զարմանալ իմանալով թէ Իշխանին հետ իւր գործառնութեանց մէջ այդ ընդհ. հիւպատոսին ի կիր արկած լեզուն շատ աւելի սաստիկ էր, քան ինչ որ սովորաբար տեղի կ'ունենայ դիւանագիտական յարաբերութեանց մէջ։ Պէտք չէ սակայն կարծել թէ հրապարակաւ գիտցուած իրողութեանց ետեւ չկան ուրիշ իրողութիւնք որք նմանապէս ազդեցութիւն ունեցած են Բեռլրսպուրկի դահլճին վրայ։ Ընդհակառակն, զօրաւոր պատճառներ ունինք կարծելու թէ չծանուցուած իրողութիւններ ալ կան։ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին մէջ ուշադիր դիտողներ տեսած են թէ վերջերս Իշխանին քանի մը վստահելի բարեկամները մերթ ընդ մերթ ուղեւորութիւններ ըրին ի Վիէննա և ի Պերլին, և զօրեղապէս կը կասկածուի որ Ն. Բարձրութիւն կ'աշխատէր գերմանական աջակցութիւն ստանալ, ադով ինքզինք դուրս հանելու համար քաղաքական ձախող դիրքէն ուր կը գտնուէր, նաև ազատելու համար Ռուսիոյ վշտաբերութ և ձանձրացուցիչ հովանաւորութենէն։ Եթէ Ռուսիոյ Արտաքին գործոց Նախարարութիւնն ալ ունէր այսպիսի կասկածներ Իշխանին ընթացքին վրայ, յայտնի է թէ նոր պատճառ մ'ունեցած կը լինէր վճռական հարուած մը տալու։

Ամփոփելով ցարդ ըսուածները, կը տեսնենք թէ Պուլկարիոյ Իշխանը նախ վշտացուցած և իրմէ հեռացուցած էր Աղատական կուսակցութիւնն, որ հաւանականաբար, իւր բոլոր թերութեամբք ու յանցանօք հանդերձ, միակ կարող կուսակցութիւնն էր, որոյ ձեռամբ Իշխանը ինքնօրինութեան ստուերը մը կրնար պահպանել։ Իշխանն այսպէս կորոյս իւր հպատակաց վստահութիւնն, որք սկսան ռուս աշխարհավարութեան մէկ հլու գործին նկատել իրենց Իշխան։ Սա յայնժամ պարտաւորեցաւ Ռուսիոյ հետ սերտիւ բարեկամանալ, և անոր բոլոր ըսածները կատարել, հակառակ պարագայի մէջ պաշտօնանկ լինելու վտանգը տեսնելով իւր առջեւ։ Դիւրին է ուրեմն հասկնալ թէ ի՞նչու համար Ալեքսանդրը Իշխանն, որ երկու տարի առաջ Սահմանադրութիւնը մի կողմ դրաւ իբրեւ անգործադրելի, այս օրերս փափաքեցաւ զայն վերահաստատել։ — Որովհետեւ, վերը նշանակուած պատճառներով, Ռուսիա նոյն միջոցին փոխած էր իւր աշխարհավարութիւն, և դիշխանն ալ պարտաւորելով որ փոխէ իւր ընթացք, ծանր հարուած մը տալ անոր սիրասուն տեսութեանց ի մասին ինքնակալութեան։ Ռուսիա բնականաբար չուզեր կորուսանել Պուլկար ժողովրդեան համակրանքն, և ի վերջոյ հասկցած լինել կը թուի թէ իրաց ներկայ վիճակին մէջ Պուլկար ժողովուրդն աւելի զօրաւոր է քան իւր Իշխան։ Ուստի Ռուսիա կ'աշխատի հաճոյ լինել Պուլկար ժողովրդեան, ասոր դլխաւոր ներկայացուցիչը նկատելով Աղատական կուսակցութիւնն, և Ալեքսանդր Իշխանին ալ ուրիշ բան չմնար բայց եթէ հետեւիլ Ռուսիոյ օրինակին։ Այսպէս կրնանք բացատրել Իշխանին այս օրերս հրատարակած հրովարտակն, որ Ռուսիոյ ներշնչմամբ և գրեթէ Ռուսիոյ հրամանաւ խմբագրուած կ'երեւի, և որ, ինչպէս կը յիշուի, կը ծանուցանէր թէ Յանձնախումբ մը կազմուած էր նոր Սահմանադրութիւն մը ծրագրելու պաշտօնով, որ Ազգային մեծ ժողովոյ պիտի ներկայացուէր։ Այդ ժողով այժմ ի նիստ դումարուած է, և հաւանական է որ ցրուելէ առաջ խօսք մ'ընէ Իշխանին դիկտատորական հրովարտակին վրայ։ Կէս-պաշտօնական ժուրնալ մը Ս. Բեռեսպուրկի լրագրին մէկ յօդուածէն կրնանք հետեւցնել թէ Պուլկարիոյ նոր Սահմանադրութիւնն, որ Սոֆիայի ռուսական ներկայացուցիչ Պ. Եոնինի խորհրդոյ համեմատ պիտի ծրագրուի, աւելի պետի մօտենայ ի սկզբան Ռուսիոյ պատրաստած ծրագրին, քան թէ այն աւելի ռամկավարական ձեւին, զոր կը պաշտպանէր Աղատական կուսակցութիւնն։ Ինչ ինչ զիջումներ անշուշտ պիտի լինին ժողովրդական պահանջմանց, և սահմանադրական ձեւերու գէթ երեւոյթը պիտի վերահաստատի։ Ռուսիա այսպէս կարող պիտի լինի Պուլկարիոյ մէջ ներկայանալ իբրեւ պաշտպան սահմանադրական ազատութեան և ազատական հաստատութեանց, և եթէ իւր դիւանագիտութիւն մեծ անյաջողութիւն մը չկրէ, Ռուսիա այդ կերպիւ պիտի կրնայ չեզոքացնել այն հրապոյրը, որ զՊուլկարիան դրացի հակառակորդ տերութեան մը (Աւստրիոյ) կրնար մերձենալ ի վերջոյ։

Այն եզրակացութիւն թէ Լորա Տըֆրէնի կ. Պոլիս վերադառնալուն նպատակն է համոզել Բ. Դուռն որ Սոֆիայի մէջ Ռուսիոյ ներկայացուցիչ Պ. Եոնինի կատարած յայտնի միջամտութեան և արտասովոր ազդեցութեանց դէմ բողոք բառնայ, — Լորա Տըֆրէնի վերադարձին տրուած այս նշանակութիւն վերջին ծայր անհաւանական է։ (*) Ռուսիա բողոքելու մասին Բ. Դրան որ և է միտումնց դէմ իւր զգուշական միջոցները ձեռք առած է, ինչպէս լիովին պիտի հասկցուի երբ Գարատաղի իշխանին կ. Պոլիս գալուն պատմութիւնն յայտնուի. և եթէ Բ. Դուռը Բեռլրսպուրկի Դահլճին դէմ յարձակող կամ հակառակորդ ընթացք չը բռնել իսկ ուշ, բոլոր ներն, ո՛րչափ ալ օրինաւոր հիմնաւոր և տրամաբանօրէն բռնաւոր լինին, մեծ ազդեցութիւն չպիտի ունենան եթէ Աւստրիա իւր կողմէ այժ չայանոնց։ Բայց Աւստրիա սոյն վայրկենիս արդեօք պատրաստ է, այժ տալու Բեռլրսպուրկի Դահլճին Պուլկարիոյ մէջ բռնած ընթացքին դէմ ուղղեալ բողոքի մը։ Կը կարծեմ թէ ո՛չ, և այս կարծիքիս ի հաստատութիւն կրնամ յիշել սա իրողութիւն թէ ներշնչեալ գերմանական մամուլը կ'աշխատի նուազեցնել Սոֆիայի միջադէպին կարեւորութիւնն։ Աւստրիոյ կողմէ այժ գրուած ազդու բողոք մ'ընդդէմ Ռուսիոյ՝ կրնայ շատ ծանր քաղաքական խառնաշփոթութիւններ յառաջ բերել, և Պիզմարք իշխանն հաւանական չէ որ քաղաքական ծանր խառնաշփոթութիւններ յարուցանէ տարուոյն մէկ այնպիսի եղանակին մէջ յորում դիւանագիտական գործողութիւնը չկրնար յենուլ զինուորական գործողութեան մը վրայ՝ շարժուն վիճակի մէջ դնելով քանի մը զօրաբանակներ։ Միւս կողմէ, Աւստրիա չուզեր տագնապը փութացնել, մինչեւ որ իւր Արեւելեան զինուորական երկաթուղեաց գիծերը ամբողջանան։ Ռուսիա ինք ևս չկրնար ուզեր Արեւելեան խնդրոյ վերաբացումն այս վայրկենիս։ Գիտեմ թէ Ռուսիոյ վրայ կասկած ընողներ կան թէ նա իբր թէ հետամուտ լինի դիւանագիտութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ, որպէս զի նոյն միջոցին անակնկալ շարժում մ'ի գործ դնէ Ասիոյ կողմէ։ Բայց չեմ կարծեր որ այս կասկածներ իրական հիմ ունենան, որովհետեւ Արեւելեան խնդիրն Ասիոյ կողմէ չկրնար բացուիլ առանց մի և նոյն ժամանակ Եւրոպիոյ կողմն ալ բացուելու։ Ասիոյ կողմն որ և է յարձակում մը Եւրոպական գաւառաց մէջ ալ չվոթութիւն մը յառաջ կրնայ բերել։ Բայց Ռուսիա Ասիոյ կողմն աշխարհակալութեան համար ծանրակշիռ մրցող մը չունի իրեն դէմ ուստի կրնայ ժամանակ անցուցեալ հոն, մինչդեռ Եւրոպիոյ կողմը շատ ծանրակշիռ մի հակառակորդ ունի (Աւստրիան), ուստի յարմար առիթ մը պէտք է ընտրէ, երբ Եւրոպական համաստեղութիւնն այնպիսի դիրքի մը մէջ է որ (Ռուսիա) կը բնայ առիւծի բաժինը կորզել աւարէն։ Այդպիսի յարմար առիթ մը հաւանականաբար չպիտի ներկայանայ ցորչափ Աւստրոյ-Գերմանական դաշնակցութիւնն անվթար մնայ, և ցորչափ Ֆրանսա շարունակէ ինքզինք չեզոքացնել ու անդամալուծել յարձակողական յիմար ձեռնարկներ կատարելով հեռաւոր օտար երկիրներու մէջ։

Իմ եզրակացութիւն այս է ուրեմն թէ Սոֆիայի միջադէպն, ըստ ամենայն հաւանականութեան, պարզապէս անկարեւոր շարժում մ'է քաղաքական ճատրակի (ոդրանդի) կնճռոտ խաղուն մէջ, զոր Ռուսիա և Աւստրիա կը խաղան Պալքանեան թերակղզւոյ մէջ, և մեք այդպիսի շարժումներ դեռ շատ պիտի տեսնենք, մինչեւ որ երկու տերութեանց մին լրջօրէն ձեռնարկէ վերջնական պարտութիւնը (մատ) կրել տալ միւսին։ Ճատրակի տախտակը պատրաստուած և ոդայներն ու հեթեանոսներն անոր վրայ շարուած է։ Պէրլինի Վեհաժողովին ձեռամբ, և զարմանալու բան մը եթէ կայ, այն չէ թէ երկու խաղացողներ հիմա սկսած են իրենց խաղն, այլ թէ ցարդ անգործ կեցած են և դեռ նոր կը սկսին։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԼՈՒԱԾՈՅ

—o—

Յետագայ նամակին հեղինակը կարեւոր առաջարկ մը կ'ընէ, զոր ազգ. իշխանութեանց խորին ուշադրութեան կը ներկայենք։ Ազգ. կալուածոց ապահովագրութեան համար տարուէ տարի Եւրոպական ընկերութեանց վճարելի քանի մը հազար ոսկին ապահով ձեռաց մէջ գտնուող ազգային անտուկի մը յանձնելով, Ազգն ինք կարող կը լինի չնչել իւր այրած կալուածներ, և շահաւոր ալ կ'ելնէ։

Տէր Խմբագիր,

Գաղաթ-քէօյի աղետալի հրդեհէն անմիջապէս յետոյ, Ազգային Կեդրոնական Վարչութիւնն որոշեց ապահովագրել ազգային բոլոր կալուածներն, ինչպէս նաեւ եկեղեցիներն ու վարժարանները, եւ այս մասնաւոր շրջաբերականներ ուղղելով բոլոր թաղերն հարկ եղած հրամանները տուաւ։ Անտարակոյս ապահովագրութիւնն մի լաւ միջոց է ազգային սեպհականութեանց պահպանման. բայց երբ սակաւ ինչ խորհիմք, պիտի տեսնենք որ, այլ եւ այլ պատճառներով, որոյ մի օրինակը պիտի տամ ի ստորեւ, վարչութեան այդ շրջաբերական գրեթէ անկարելի պիտի լինի ի գործ ածել։ Տեսնենք թէ ի՞նչպէս։

Պոլսոյ մէջ աղքատ թաղեր պակաս չեն, բայց ընտրեմք մի միջակ թաղ, զորօրինակ Եէնի-Գաբուի թաղն, որ ունի մի փայտաշէն եկեղեցի, երկու փայտաշէն վարժարաններ, եւ նոյն թաղի մէջ մի քանի փայտաշէն տուներ. այս ամենը բոլորովին փայտաշէն եւ մեծաւ մասամբ հին տանց կոյտ մը չրջապատեալ։ Այս բոլոր ազգային սեպհականութիւն կազմող շէնքերն 2000—2200 ոսկւոյ կարելի է գնահատել, ինչպէս որ արած է նոյն թաղի թաղական խորհուրդն։ Իսկ գալով ապահովոյ ընկերութեանց, մօտէն տեղեկութիւն ունեցողք գիտեն թէ, ի վերեւ բայատրեալ պայմանաց մէջ գտնուող մի շէնքի համար առ նուազն 3 0/0 պահանջելի է. արդ եէնի-Գաբուի նման մի թաղ պարտաւոր պիտի լինի այս հաշուով 60—70 ոսկւոյ մի տարեկան տուրք վճարել ապահովագրչ ընկերութեան, ինչ որ գրեթէ անկարելի է նոյն թաղի համար։ Գիչ կամ շատ նոյն վիճակը նշմարելով բոլոր թաղից համար եւս, կը համարձակիմ մի առաջարկ ներկայել Պատ. լրագրողք միջոցաւ ումի որ անկ է։

Ըստ իս, լաւագոյն է բոլոր ազգային կալուածոց համար 1 0/0 դին մի որոշել, եւ պարտաւորել բոլոր թաղերն վճարել սոյն հաշուով իւրեանց սեպհական կալուածոց բաժինն մի անտուկի ղոր Ազգային Վարչութիւնն պարտի հաստատել մի մասնաւոր եւ պատուաւոր Ցանձնախմբի հսկողութեան ներքեւ։ Այս դրութեամբ կարելի է տարին 1600—2000 ոսկւոյ մի հասոյթ ունենալ, (40 եկեղեցի կամ թաղ հաշուելով եւ իւրաքանչիւրին 40—50 ոսկի դնելով միջին հաշուով.) եւ այն ալ ազգին զրպանէն դուրս չեմելով։ Սոյն դրամ իւրաքանչիւր տարի կը բաղմապատկի թէ իւր տոկոսով, եւ թէ երկրորդ եւն տարիներու նոյն մուտքով. եւ եթէ երբեք մի ազգային կալուած այրի կամ վնասուի, անմիջապէս սոյն անտուկէն կը հոգացուի նորա շինութեան ծախքն։ Անշուշտ չէ կարելի ասել թէ Գաղաքէօյի դէպքն ամէն տարի կարէ պատահիլ։

Ահա, Տէր Խմբագիր, յայս կը կայանայ իմ առաջարկ, որ յուսամ թէ նկատառման պիտի արժանանայ։ Այս առթիւ պատիւ ունիմ մասուցանել նա եւ Ձեզ իմ անկեղծ յարգանաց հաւատիքն։

Գ. Թ. Բ.

Իսկիւտար, 20 սեպտ.

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ ՇԱՐԺՈՒՄՆ

—=—

Զարմանալի հակամիտութեամբ մը մարդիկ, շատ անգամ նաեւ հանճարեղ մարդիկ անկարելւոյն ետեւէն վազած են։

Իրենց անիրանալի նպատակին հասնելու համար խնայած չեն ո՛չ աշխատութեան, ո՛չ հանդստեան, ո՛չ հարստութեան և ո՛չ իսկ իրենց կենաց։ Այդ դժբաղդներ դրեթէ միշտ ինքզինքնին կորստեան վէրն խորը գտած են նիւթապէս թէ բարոյապէս։

Մարդկային խմացականութեան զարթումէն ի վեր բորբոքուած երեւակայութեանց լուծել ուզած խընդիրներէն գլխաւորները երեք են. 1. Մշտնջենաւոր շարժումն. 2. Փիլիսոփայական քար. 3. Շրջանակ մը երեն հաւասար քառանկեան մը վերածել։ Թէ և նոր դարուց գիտութիւնը շատոնց ապացուցած է այդ երեք խնդիրներէն մանաւանդ երկուքին անլուծելիութիւնը՝ սակայն կարդ մը մարդիկ, ոմանք իրենց հրատապ երեւակայութեան, ոմանք ալ իրենց անուսումնութեան դերի՝ տակաւին հետամուտ են այդ անլուծելի խընդիրները լուծելու։

Մանաւանդ երկուքին ըսինք, բացատրենք մեր միտքը։

Թէեւ գիտութիւնը ասկէ առաջ այդ երեք խնդիրներն ալ հաւասարապէս անլուծելի վճռած էր՝ սակայն տարրաբանութեան և բնագիտութեան մէջ նորագոյն գիւտեր հաստատած ըլլալով զօրութեան մութիւնը՝ հակամէտ են նաեւ հաստատելու նիւթին միութիւնը։

Եթէ այս վերջին տեսութիւն ալ հաստատուի՝ ըսել է թէ գիտուններն պիտի դանեն միջոցը նիւթ մը կերպարանափոխ ընելու. դի այսօր գիտուններն կը կարծեն թէ նիւթին այրքան զանազանութիւնները նորա մասնկանց տարբեր կերպով շարուելէն է. ուրեմն յոյս կայ գտնել միջոց մը որով կարելի ըլլայ այնպէս յարել երկաթի կամ պղնձի մասնիկներն որ արծաթի կամ ոսկւոյ կերպարանք առնուն։

Այս հեռաւոր յոյսը թող քաջալերէ մը չըլլայ անոնց որք առանց որ և է հիմնական տեղեկութեանց և միայն չուտով և դիւրաւ հարստանալու տենչանօք կաշխատին հասարակ մետաղները ոսկւոյ փոխարկել։ Այդպիսիք լաւ կ'ընեն իրենց առձեռն ունեցած ոսկին՝ այսինքն ժամանակը՝ ի զուր չվատնել։

Նաեւ, դիտութեան անլուծելի վճռած երեք խնդիրներէն մէկը լուծելու հաւանականութիւնը թող չը յուսադրէ թէ օր մը թերեւս միւսներն ալ լուծելի դառնան. դի ինչպէս գիտենք, գիտութեան ամէն վճիռները հաւասար զօրութիւն չունին. մաթեմատիքական կարգինները անդառնալի են և վերջնական։ իսկ բնական, տարրաբանական, բընախօսական և ընկերաբանական գիտութիւնք տակաւին կատարելութեան հասած չլինելով՝ իրենց վճիռներէն մէկ մասը փոփոխութեան կամ բարեփոխութեան ենթակայ է։ Սակայն Մշտնջենաւոր Շարժման և Շրջանակի Քառակուսման խնդիրները մաթեմատիքական կարգին վերաբերելով՝ իրենց նկատմամբ տրուած վճիռներն ալ անդառնալի են։

Ինչպէս ուրիշ ազգաց նոյնպէս մեր ազգին մէջ կարգ մը մոլորեալներ թէ ի Պոլիս և թէ գաւառաց մէջ մշտնջենաւոր շարժումն արտադրող մեքենայ շինելու ետեւէ ընկած և երբեմն ալ ուրիշ պարզամիտներ մոլորեցուցած լինելով՝ արժան համարեցի հետեւեալ հատուածը Ֆըրանսերէն Լ-Նորմէ-ի գիտական հանդէսէն թարգմանելով պատուական Մասիսիդ միջոցաւ հրատարակութեան տալ, խնայելու համար անգին ժամանակներ և մաւոր ուսնիւթական կարեւոր ոյժեր։ Այդ յօդուածի լուսափայլ կերպով կը հաստատէ մշտնջենաւոր շարժման անկարելութիւնը։ Մեքենագիտութեան տարրական սկզբունքներ բաւական են առ այդ համոզուելու համար։

Աւասիկ յիշեալ յօդուածը։

«Մշտնջենաւոր կը կոչուի այն շարժումն որ միշտ մի և նոյն զօրութեամբ կը շարժի և շարունակ կը նորոգուի ինքնին, առանց որ և է արտաքին զօրութեան մ'օգնութեան, կամ մի և նոյն աստիճանի շարժման մը անընդհատ հաղորդութիւնը կամ փոխանցումը նիւթի մը մէկ մասէն միւսին, թէ շրջանակի մը և թէ կոր գծի մը մէջ, այնպէս որ մի և նոյն շարժումը առաջին շարժիչին վերադառնայ առանց այլափոխուած լինելու։

Նիւթին և շարժման բոլոր յատկութեանց մէջէն չենք ճանչնար հատ մը որ կարենայ այդպիսի արդիւնքի մը սկզբունքն լինել։

Ամեն մարդ համամիտ է սա կէտին վրայ թէ ազդեցութիւն և հակազդեցութիւն պարտին հաւասար լինել և թէ մարմին մը որ ուրիշի մը շարժում կուտայ՝ պարտի կորուսանել իւր հաղորդածը։

Արդ իրաց ներկայ վիճակին մէջ, օդին ընդդիմութիւնը, շփումները անդադար պարտին յամրացնել շարժումը։

Այսպէս, որպէս զի որ և է շարժում մը կարենայ նոյն մնալ՝ պէտք է որ կամ շարունակ արտաքին պատճառէ մ'ազդուի, և այն ատեն այլ եւս չըլլար այն ինչ որ կը հասկցուի

չիրնալով տալ անոյշն բայց եթէ այնպիսի յառաջադէմ զօրութիւն մը որ նորա նեցուկին ուղղութիւնն ունի՝ բնականապէս անիւը անշարժ կը մնայ։

1775ին Ֆրանսայի Գիտութեանց Ակադեմիան որոշեց այլ եւս չքընելով որ եւ է մեքենայ որ մշտնջենաւոր շարժումն յառաջ բերելու սահմանուած էր, և այս գիտական ընթանութիւնը իւր նոյն տարւոյ կեթեկցութիւնը իւր նոյն տարւոյ պատմութեան մէջ բացատրեց այդ որոշման չարժառիթները։

Մշտնջենաւոր շարժումն յառաջ բերող մեքենայի մը չինութիւնը բոլորովին անկարելի է, կ'ըսէ պատմագրութիւնը վերջապէս չոչնչացնէին իսկ շարժիչ զօրութեան արդիւնքը։ Այդ զօրութիւն չկրնար արտադրել բայց եթէ իւր պատճառն հաւասար արդիւնք մը։ Ուրեմն եթէ կ'ուզուի որ հունաւոր զօրութեան մ'արդիւնքը տեւէ միշտ՝ պէտք է որ այդ արդիւնքը անհունապէս փոքր ըլլայ հունաւոր ժամանակի մը մէջ։ Եթէ շփումը և ընդդիմութիւնը չըլլար, մարմին մը որուն շարժում մը տրուած է՝ պիտի պահէր զայն միշտ, բայց բնաւորիւ մարմնոց վրայ ներգործելով, և միակ կարելի մշտնջենաւոր շարժումը, այս ենթադրութեամբ, որ սակայն չկրնար տեղի ունենալ բնութեան մէջ, բացարձակապէս անօգուտ պիտի ըլլար այն առարկային զոր առաջադրած են մշտնջենաւոր շարժումն շինել ուզողներն։

Այս տեսակ խուզարկութիւնք սուրի նստելու անտեղութիւնն ունին, շատ մը ընտանիքներ կործանած են, և յաճախ մեքենագէտներ, որք կրնային մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցանել, այդ ուղղութեամբ սպառած են իրենց հարստութիւնը, ժամանակն և հանճարը։

Միայն ըլլալն ապացուցած գաղափարի մը յամառ յարումն, եթէ նոյն առարկայով մշտնջենական գրաւում մ'ալ դայ միանայ՝ անյուսալի նշանաբեր յիմարութիւն մը կը դառնայ։»

Ս. ԵՊՄԷՔԲԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՑԷՆ

—=—

Զմիւռնիա, 17/29 սեպտ.

Տեղւոյս ազգային երկսեռ վարժարանաց տարեկան երկամսեայ արձակուրդն արդէն լրացած լինելով՝ ամսոյս 2ին դպրոցները բացուեցան և կանոնաւոր դասախօսութիւնք սկսան։ ըստ կանխաւ յայտարարութեան Պատ. Ուսումնական Խորհրդոյ՝ աշակերտաց մեծագոյն մասն՝ իրենց դպրոցական տարեկան թոշակը վճարելով՝ փութացին ընդունելութեան տոմսակներ առնուլ և դիմել ի վարժարան։ ուրախալի է տեսնել դաս մը ծնողաց այն հոգածութիւն, զոր կը տածեն իրենց զաւակաց կրթութեան և դաստիարակութեան համար, և յօժարակամ կը վճարեն իրենց կարողութեան չափով սահմանեալ թոշակն՝ իբրեւ նուիրական պարտք։ Տխուր բացառութիւն մը կը կազմեն այն սակաւաթիւ ծնողք, որք անպատեհ զոհողութիւն մը և ընտանեկան անսիրական պիտոյից անիրաւ խորում մը կը նկատեն այն գոյն գումարն, որ սահմանուած է իրենց զաւակաց մտաւոր և բարոյական զարգացման, և նիւթական բարեկեցիկ ապագայ մը պատրաստելու համար։

Հռիփսիմեան վարժարանի շինութիւնն հսկայաքայլ յառաջ կ'երթայ։ մեծ գոհութիւն պատճառած է քաղաքիս Ձեր ընթերցողաց՝ այն տեղեկութիւնը, զոր ըստոյգ աղբիւրէ քաղելով հրատարակած էք Ս. Հռիփսիմեան դպրոցի վերաշինութեան ցանձնաժողովոյ գլխաւոր գործող անդամոց նկատմամբ, որք են՝ Սուլթանեան, Վարպետեան, Մերկերեան, Եսայեան, Պալըքճեան, Մագսուտեան, որոց մէջ յատկապէս յիշած էիք Կ. Սպարթալեանի անունն։ Այս առթիւ պարտք կը համարինք յաւելուլ որ Կ. Սպարթալեան, որպէս հօրեղբօրորդի և գործակատար Սպարթալեան Վսեմ. Հարազատաց Յակոբայ (Հանգուցելոյն) և Յովհաննու բարերար գերդաստանին, կը գործէ յատկապէս վերջնոյս թեւադրութեամբ և հաճութեամբ և հետեւապէս մեծ շնորհակալութեան արժանի է վսեմաշուք Յովհաննէս Փէնտիկ, որ թէ՛ ինքնին և թէ իւր գործակատարին միջոցաւ կը քաջալերէ ազգային գործերն։

* * *

Դեռ եւս որոշ չգիտցուիր թէ՝ Զմիւռնիոյ ծովախորշին մէջ մանր շոգենաւեր բանեցնող օսմանեան և անգլիական նաւատերաց միջեւ ծագած խնդիրն ի՛նչ վախճանի յանգած է. զրոյց կը պտտի թէ 12 հազար ոսկւոյ գումար մը կը պահանջուի՝ անգլիական դրօշակը զինուց ներքեւ առնուած լինելուն համար, և թէ օրական 50 ոսկի տուգանք կը պահանջուի՝ երթեւեկութիւնն արգիլեալ նաւուց անդործ մնացած 16 օրերուն համար. կ'ըսուի նոյնպէս թէ խնդիրն անգլիական ընկերութեան նպաստաւոր լուծում մը ստանալու վրայ է և թէ ի մտոյ արդիլեալ շոգենաւերն անգլիական դրօշակով պիտի սկսին երթեւեկել։

* * *

Դեր. Ս. Առաջնորդ Հայրն անցեալ շաբաթ օր, Ս. Խաչի տօնին առթիւ, Մանիսա գնաց՝ եկեղեցական հանդէսներուն ներկայ գտնուելու և իւր հօտը հոգեւորապէս մխիթարելու համար, ուր և կը մնայ մինչեւ այժմ։

* * *

Երկուշաբթի դիշեր Քարափի ետեւն Ռիւ Բարալելի ուղղութեան վրայ գտնուող Զիրիղօթի ըսուած տեղը փոքրիկ դինեատունէ մը հրդեհ ծագելով՝ բաւական տեղեր հրոյ ճարակ եղան, հակառակ քաղաքիս մասնաւոր և ապահովական ընկերութեանց ջրհանկիրներու եռանդուն ճգանց և մանաւանդ Ֆրանսական երկու մարտանաւերու նաւաստեաց դիւցազնական քաջութեամբ, հրդեհը հազիւ երեկոյեան դէմ իւր լափիչ թեւերն ամփոփեց. այրած չէնքերուն մէջ կը գտնուին տուն մը, ութ խանութ, պանդոկ մը և մի քանի ատաղձի և խեցեղէն անօթներու մթերանոցներ։ Եղած վնասը 800,000 ֆրանքի մօտ կը հաշուի։

* * *

Անցեալ շաբաթ հռչակաւոր աւազակապետ Բել Հասան՝ իւր երկու ընկերներով անձնատուր եղած է Թիրեի մէջ, տեղւոյն Գայմագամին յանձնելով իւր զէնքեր. այժմ Զմիւռնիոյ մէջ բանտարկեալ կը մնայ և կը քննուի քանի մի ամբաստանութեանց համար որք իւր վրայ կը ծանրանան՝ քանի մը կողմեր ի գործ դրած ոճրագործական յանցանքներով։

* * *

Շաբաթէ մ'ի վեր քաղաքս եկած է Հելլենացի Նոր Սոֆոն՝ Պ. Բանայի, որ Լիսաբոնայի Թատրոնին մէջ սկսաւ մի քանի ներկայացումներ տալ՝ այժի փորձեր ընելով. կ'ըսուի թէ Ցաճիկ գաղթական մը առաջարկած է ըմբշամարտիլ Պ. Բանայիի հետ. բայց իւր առաջարկ մերժուած է։ 19րդ դարու ինքնակոչ Հերակլեսը ժամանակէ մ'ի վեր ախորժ չզգալ կը թուի ըմբշամարտի մրցումներէն, և անուն իսկ տալ չուզեր ըմբշամարտութեան, անշուշտ հայազգի կարիճ Սիմոնէն առած դասին պատճառաւ։

ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐՈՒ

. . . Խմբագրապետ,

Ատա-բազար Նիկոմիդիոյ գիւղօրէից մէջ մի նշանաւոր տեղ բռնած է իւր բազմամարդութեամբ, սակայն ցաւալի է ըսել որ իւր չորս մեծ թաղերով դպրոցական վիճակը չէ կրցած բարւոքել, ինչպէս են Ս. Կարապետ, Ս. Լուսաւորիչ եւ Ս. Ստեփաննոս թաղերն ի բաց առեալ Ս. Հրեշտակապետ թաղն. այս երեք թաղեր կը բաղկանան հազար հինգ հարիւր տներէ. ամէն ամիս միշտ կը տան 50 ոսկւոյ չափ գումար մի դասատուաց, սակայն ապարդիւն մնացած են իւրեանց տուած դրամներ, զորս կը վճարեն աղքատ ծնողք։ Վերջերս կը լսեմք թէ թաղային վարժարանները միացնելոյ խորհուրդ մի յղացուեր է իւրեանց մէջ, վերակազմելու համար մի Ազգ. կեդրոնական ուսումնարան՝ ինչպէս էր ասի հինգ վեց տարի յառաջ, որով վերջ տալ կը կարծուի դաստիարակութեան արդի յոռի մատակարարման, որ բաւական տարիներ են, Լուսաւորչայ, Ստեփաննոսի եւ մանաւանդ Ս. Կարապետ – Մայր թաղը կը շարունակուէր ի չնորհս ճերմակերես Մեծապատիւ Աղաներու, թէ եւ մօտերս նոր հոգաբարձութիւն եւ թաղականութիւն տեղւոյն վարժարանն վերականգնած կը կարծեն իւրեանց փոքր ինչ շարժմամբ. սակայն անկարելի պիտի լինի չարունակել զայս ընթաց, առանց մի յանձնաժողովոյ կազմութեան որ ի մի վերածէ չորս վարժարաններն՝ որ քան զամէն ապահով եւ օրինաւոր միջոց մ'է ազգային դաստիարակութեան մղում տալու, դուս ձգել խումբ մը տկար եւ կարճատես հոգաբարձու էֆէնտիներն եւ այն, այց զոհուած են ազգային վարժարանք։

Սիրելի է մեզ յուսալ թէ՝ այս ազնիւ զգացման նոր խորհուրդ ի մօտոյ ի գործ պիտի դրուի յօգուտ յառաջդիմութեան Ատա-բազարի Հայ մանկըտւոյն, ում ակնկառոյց կամք։

Տէր Խմբագիր, խնդրեմ որ ներկայս ձեր յառաջիկայ թերթերէ միոյն մէջ զետեղէք ի քաջալերութիւն Ատա-բազարու ողջախոհ մասին Հայոց, եւ ի հեռուկս խաւարասէր ազգայնոց։

Յ. Պ. Թ. Պէպէ-Հէան

1883 սեպտ. 13 ի Կ. Պոլիս։

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿ Ի ՊԱՆՏՐՄԱ

. . . Խմբագրապետ,

Այն կարեւորութիւնը՝ զոր ունի Պանտրմա, թէ իբրեւ ծովեզերեայ եւ թէ իբրեւ վաճառաշահ քաղաք, պարտէր ցարդ բաղմիցս գրաւէր Հայ հասարակութեան, մանաւանդ Կ. Պոլսոյ վարչական եւ կրթական մարմնոց ուշադրութիւնն։

Ցաւալի է որ տեղւոյս հայութիւնն մինչեւ ցայսօր չօշափելի արթնութիւն մը ցուցած չէ, եւ մշտատեւ թմրութեան քօղին տակ ծածկուած մնացած է. ի՛նչ որ ալ ըլլայ, անցելոյն վրայ ծածկոյթ մը թողլով՝ ներկայիս անյապաղ հարկ է ի նկատ առնուլ Պանտըրմայու բարոյական վիճակն։ Արդարեւ կը միջեմք անցեալ տարի Հայրենիքի մէջ Պ. Խ. Սարաճի տեսութիւնն եւ ուրիշ քանի մը նամակներ, որք կը ներկայացնէին Պանտրմայի ազգային աննախանձելի կացութիւնն եւ կրթական ամենանսեղճ վիճակն, եւ կարծես հրաւէր կը կարդային անդանդաղ գործելու։ բայց սոցա եւ ո՛չ մին կարեւորութիւն դտաւ։

Կ'սկսինք համառօտիւ ներկայացնել Պանտրմայու ազգային կացութիւնն եւ կը հրաւիրեմք ամեն Հայու մանաւանդ Բարձրաշնորհ Ս. Պատրիարք Հօր եւ Ուսումնական Խորհրդոյ ուշադրութիւնն։ Երանի թէ ի դերեւ չելլեր մեր յոյսն ալ։ Պանտրմա երկու տարի երկպառակութեանց եւ կուսակցութեանց թատր մի եղաւ. զի քանի մը շահամոլ եւ ոգեւ անձինք իրենց բուն կրից խաղալիկ ըրին խեղճ հասարակութիւնը, որ երկու տարւոյ չափ տառապելէ, նիւթական եւ բարոյական վիշտերու ենթակայ ըլլալէ յետոյ, հազիւ կրցաւ պրծիլ սոյն ազգային կատաղի թշնամիէն։ Թէ եւ այսօր երկպառակութեան հուրը չէջած լինել կը թուի, բայց իւր մոխրոյն տակ կրնայ կայծեր ունենալով յանկարծ բորբոքիլ։ Բայց ո՛րքան ցաւալի է ըսել թէ յետ երկպառակութեանց ազգային գործերը բոլորովին անկերպարան վիճակ մ'ստացան։ ինչպէս, ժողովուրդն անչնորհնութեան մատնուեցաւ, զի չունիմք մեզ առաջնորդ, չունիմք թաղական խորհուրդ, քանզի ձեռնհաս ազգայինք իւրեանց ազգային քաղցր պարտականութիւնը չեն ուզեր կատարել հասութեան չարաչուք ոգիէն վարեալ՝ «ինչո՞ւս պէտք է» ըսելով։

Ունիմք մի դպրոց, ուր խոնեալ կան երկու հարիւրի չափ տղայք՝ ուսնենալով իւրեանց մի ընտիր Պանտրմայի վարժապետ՝ որ խեղճն թէ դաստիարակութեան, թէ կառավարչութեան եւ թէ դասախօսութեան պաշտօններն ստանձնելով՝ մանանայի դերը կատարել կը ջանայ, բայց ի զուր։

Ունիմք մի ծաղկոց որ լաւ է ըսել խամրոց. անդ կ'ամփոփուին հարիւրի չափ անմեղ մանկտիք, զորս կը վարժեցնէ միջնադարեան ոճով մի յիսնամեայ ծերունի։ Ահա այս է տեղւոյս կրթական ցաւալի վիճակն։

Մեք հայաբնակ գաւառներէ առ Պատուական Մասիսի ուղղեալ թղթակցութեանց մէջ նախանձով կ'ընթեռնումք նոցա գովութեան արժանի կացութիւնն, եւ կրթական նախանձելի վիճակն. արդեօք մենք եւս չենք կարող ունենալ նոցա նախանձելի վիճակն. այո՛ կրնամք. բայց դժբաղդաբար կը պակսին առ մեզ բանիբուն առաջնորդ եւ գործօն մարմիններ։

Թոփչեր Յ. Շերէնեան.
Նիկողոս Փանոսեան.

1883 սեպտ. 16
ի Պանտրմա

ՅԱՆԿ.

Հանգանակութիւնք ի նպաստ պարտուց բարձման Ս. Երուսաղիմայ

Արքե-Դ մանաւոր հանգանակութիւն Ասորեաց (Ռոսիոյ)

(Շար. եւ վերջ)

Եղբարք Ասատուրեանք 10 ռուբլի, Յունադաւան Գէորգ Յուրաւլիէվ (Ռուս) 1, Սարգիս Թիլէթեանց 10, Լազար Սերգէյիչ Սերնիկով 3, Զաքարիա Լոմիկեանց 3, Մելքոն Սարգսեանց 20, Յովհաննէս Արգարով 1, Մանուկ Յ. Մելիքով 2, Մկրտիչ Մ. Մինէյով 1, Գէորգ Գ. Բարալեանց 2, Գալուստ Յ. Շամիրով 1, Մինաս Յ. Մատաթեանց 5, Գէորգ Էլտարով 10, Ստեփաննոս Մ. Պոպովեանց 10, Վարդան Գ. Մուրատով 2, Սիմէոն Մ. Պոպովեանց 5, Գրիգոր Յ. Ամիրխանով 1, Գաւիթ Յ.

ԹԵՐԹՈՆ ՄԱՍԻՍԻ

(19)

ԷՔԹՈՐ ՄԱԼՈՅ

—o—

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

—=—

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

10.

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ԱՌԶԵՒ

—

նակ պիտի երթաս մեր հրապարակը Ժոլի-Բէօրի հետ, գնանները պիտի կապես, քանի մ'երգ պիտի զարնես Կիթառի վրայ և երբոր ըստ բաւականի մարդ հաւաքուի շուրջդ, և երբոր ոստիկանութեան մարդը գայ, ես ալ թատերաբեմը կը մտնեմ շուներուս հետ։ Այն ժամանակ կ'սկսի կատակերգը։

Ես չեմ ուզեր միայնակ երթալ այսպէս մեր ներկայացումն պատրաստելու, բայց սկսած էի ճանչել զիս և գիտնալ թէ ե՛րբ կրնայի ընդդիմանալ իրեն։ Դէպ, յայտնի էր թէ ներկայ պարագայից մէջ բնաւ հաւանականութիւն չկար հրաժարեցնելու իւր միտքը դրած խաղէն, որոյ վրայ յոյս դրած էր։ Ուստի որոշեցի հնազանդիլ։

Հետեւեալ օրը գնացի մեր սովորական տեղն և շուններս կապեցի։ Հաղիւ սկսայ նուագարանս զարնել՝ ամեն կողմէ բազմութիւնը վազեց լցուեցաւ պատրաստած շրջափակիս մէջ։

Վերջին ժամանակներս, մանաւանդ Բօ կեցած ժամանակիս, տերս կիթառ զարնելու աշխատցուցած էր զիս, և սկսած էի բաւական լաւ զարնել քանի մ'երգեր, զորս ուսուցած էր ինձ։ Ի մէջ այլոց՝ Նաբոլիթանեներու Բանդոնէրնա մը կար, զոր կ'երգէի կիթառին հետ, և որոյ համար միշտ կը ծափահարուէի։

Արդէն քանի մը կողմէ յաջողակ էի, և հետեւաբար յօժարամիտ էի, երբոր մեր խմբակն յաջողութիւն մ'ունենար, հաւատալու թէ իմ տաղանդիս շնորհիւն էր։ Սակայն այն օրն ողջմտութիւն ունեցայ հասկընալու թէ հասարակութիւնն իմ Բանդոնէրնաս լսելու համար չէր որ կը խռնէր մեր շուններուն մէջ։

Անոնք որ առջի օրը ներկայ գտնուած էին ոստիկանութեան գործակալի տեսարանին, նորէն եկած էին, բարեկամներ ալ բերելով իրենց հետ։ Թուլուղի մէջ, ինչպէս զրեթէ ուրիշ ամեն տեղեր ալ, ժողովուրդը չսիրեր ոստիկանութեան մարդիկն, և հետաքրքիր էր տեսնելու թէ ծերունի իտալացին ի՞նչպէս պիտի վրայ ելնէր և յաղթէր իւր թշնամւոյն։ Թէեւ Վիթալիս «Ա՛ռ վաղիս, Տէ՛ր» բառերէն զատ ուրիշ խօսք չէր արտասանած, ամեն մարդ հասկցեր էր որ այս տրուած և ընդունուած ժամադրութիւն մեծ ներկայացման մը ծանուցումն էր, որոյ մէջ ոստիկանութեան վրայ ծիծաղելու և զբօսնելու առիթներ պիտի գտնուէին։

Այս էր հասարակութեան հոն դիմելուն շարժառիթն։

Այս պատճառաւ, երբոր զիս առանձին տեսան Ժոլի-Բէօրի հետ, հանդիսականներէն շատեր կասկածելով ընդմիջեցին նուագերգութիւնս՝ հարցնելու համար թէ «Իտալացին» չպիտի՞ գար։

— Հիմա պիտի գայ։

— Եւ շարունակեցի Բանդոնէրնաս։

Բայց տիրոջմէս առաջ ոստիկանութեան գործակալն եկաւ։ Ժոլի-Բէօր նախ տեսաւ զայն, և իսկոյն ձեռքն աղբրին դնելով և գլուխն ետին ձգելով սկսաւ պարտիլ իմ շուրջս, երկայնքին ու լայնքին։ ուղղաբերձ, ծաղրաշարժ արագութեամբ։

Հասարակութիւնը միահաղոյն ծիծաղելով քանի մ'անգամ ծափեց։

Ոստիկանութեան գործակալը չփոթեցաւ, և կատաղի նայուած մ'ուղղեց իմ վրայս։

Հարկ չկայ ըսելու թէ այս բան կրկնապատկեց հասարակութեան ծիծաղն։

Իմ ալ խնդալս կուգար, բայց միւս կողմանէ շատ քաջալերեալ չէի։ Ի՞նչ վախճան պիտի ունենար այս գործ։ Երբոր Վիթալիս հոն լինէր, լաւ, կը պատասխանէր մարդուն։ Իսկ ես մինակ էի, և կը խոստովանիմ որ չէի գիտեր ի՞նչ պատասխան պէտք էր տալ եթէ գործակալը բան մ'ըսէր ինձ։

Գործակալին դէմքն յուսատու երեւոյթ մը չունէր. իսկապէս կատղած, բարկութենէն կրակ կտրած էր։

Կ'երթեւեկէր պարաններուս առջեւ, և երբոր իմ մօտէս կ'անցնէր, այնպիսի նայուած մը կ'արձակէր իմ վրայ իւր ուսին վրայէն, որ անհաճոյ վախճան մ'ունենալու երկիւղ կուտար ինձ։

Ժոլի-Բէօր, որ իրաց վիճակին ծանրութիւնը չէր հասկնար, շարունակ կը ծաղրէր գործակալին դիրքն ու ըրած շարժումները։ Պարանին առջեւ կ'երթեւեկէր ներսէն, անոր պէս, մինչ նա դուրսէն, և իմ առջեւէս անցած ժամանակ ինձ կը նայէր ուսին վրայէն այնպիսի ծաղրաշարժ կերպիւ մը, որ հասարակութեան ծիծաղը կը կրկնապատկէր։

Զուլելով գործակալին զայրոյթն առաւել եւս բորբոքել, քովս կոչեցի Ժոլի-Բէօրը, բայց նա տրամադիր չէր ինձ հնազանդելու, վասն զի հաճոյք կ'զգար դարձակատարին միջոցաւ կը քաջալերէ ազգային գործերն։

* * *

Դեռ եւս որոշ չգիտցուիր թէ՝ Զմիւռնիոյ ծովախորշին մէջ մանր շոգենաւեր բանեցնող օսմանեան և անգլիական նաւատերաց միջեւ ծագած խնդիրն ի՛նչ վախճանի յանգած է. զրոյց կը պտտի թէ 12 հազար ոսկւոյ գումար մը կը պահանջուի՝ անգլիական դրօշակը զինուց ներքեւ առնուած լինելուն համար, և թէ օրական 50 ոսկի տուգանք կը պահանջուի՝ երթեւեկութիւնն արգիլեալ նաւուց անդործ մնացած 16 օրերուն համար. կ'ըսուի նոյնպէս թէ խնդիրն անգլիական ընկերութեան նպաստաւոր լուծում մը ստանալու վրայ է և թէ ի մտոյ արդիլեալ շոգենաւերն անգլիական դրօշակով պիտի սկսին երթեւեկել։

* * *

Դեր. Ս. Առաջնորդ Հայրն անցեալ շաբաթ օր, Ս. Խաչի տօնին առթիւ, Մանիսա գնաց՝ եկեղեցական հանդէսներուն ներկայ գտնուելու և իւր հօտը հոգեւորապէս մխիթարելու համար, ուր և կը մնայ մինչեւ այժմ։

* * *

Երկուշաբթի դիշեր Քարափի ետեւն Ռիւ Բարալելի ուղղութեան վրայ գտնուող Զիրիղօթի ըսուած տեղը փոքրիկ դինեատունէ մը հրդեհ ծագելով՝ բաւական տեղեր հրոյ ճարակ եղան, հակառակ քաղաքիս մասնաւոր և ապահովական ընկերութեանց ջրհանկիրներու եռանդուն ճգանց և մանաւանդ Ֆրանսական երկու մարտանաւերու նաւաստեաց դիւցազնական քաջութեամբ, հրդեհը հազիւ երեկոյեան դէմ իւր լափիչ թեւերն ամփոփեց. այրած չէնքերուն մէջ կը գտնուին տուն մը, ութ խանութ, պանդոկ մը և մի քանի ատաղձի և խեցեղէն անօթներու մթերանոցներ։ Եղած վնասը 800,000 ֆրանքի մօտ կը հաշուի։

* * *

Անցեալ շաբաթ հռչակաւոր աւազակապետ Բել Հասան՝ իւր երկու ընկերներով անձնատուր եղած է Թիրեի մէջ, տեղւոյն Գայմագամին յանձնելով իւր զէնքեր. այժմ Զմիւռնիոյ մէջ բանտարկեալ կը մնայ և կը քննուի քանի մի ամբաստանութեանց համար որք իւր վրայ կը ծանրանան՝ քանի մը կողմեր ի գործ դրած ոճրագործական յանցանքներով։

* * *

Շաբաթէ մ'ի վեր քաղաքս եկած է Հելլենացի Նոր Սոֆոն՝ Պ. Բանայի, որ Լիսաբոնայի Թատրոնին մէջ սկսաւ մի քանի ներկայացումներ տալ՝ այժի փորձեր ընելով. կ'ըսուի թէ Ցաճիկ գաղթական մը առաջարկած է ըմբշամարտիլ Պ. Բանայիի հետ. բայց իւր առաջարկ մերժուած է։ 19րդ դարու ինքնակոչ Հերակլեսը ժամանակէ մ'ի վեր ախորժ չզգալ կը թուի ըմբշամարտի մրցումներէն, և անուն իսկ տալ չուզեր ըմբշամարտութեան, անշուշտ հայազգի կարիճ Սիմոնէն առած դասին պատճառաւ։

ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐՈՒ

. . . Խմբագրապետ,

Ատա-բազար Նիկոմիդիոյ գիւղօրէից մէջ մի նշանաւոր տեղ բռնած է իւր բազմամարդութեամբ, սակայն ցաւալի է ըսել որ իւր չորս մեծ թաղերով դպրոցական վիճակը չէ կրցած բարւոքել, ինչպէս են Ս. Կարապետ, Ս. Լուսաւորիչ եւ Ս. Ստեփաննոս թաղերն ի բաց առեալ Ս. Հրեշտակապետ թաղն. այս երեք թաղեր կը բաղկանան հազար հինգ հարիւր տներէ. ամէն ամիս միշտ կը տան 50 ոսկւոյ չափ գումար մի դասատուաց, սակայն ապարդիւն մնացած են իւրեանց տուած դրամներ, զորս կը վճարեն աղքատ ծնողք։ Վերջերս կը լսեմք թէ թաղային վարժարանները միացնելոյ խորհուրդ մի յղացուեր է իւրեանց մէջ, վերակազմելու համար մի Ազգ. կեդրոնական ուսումնարան՝ ինչպէս էր ասի հինգ վեց տարի յառաջ, որով վերջ տալ կը կարծուի դաստիարակութեան արդի յոռի մատակարարման, որ բաւական տարիներ են, Լուսաւորչայ, Ստեփաննոսի եւ մանաւանդ Ս. Կարապետ – Մայր թաղը կը շարունակուէր ի չնորհս ճերմակերես Մեծապատիւ Աղաներու, թէ եւ մօտերս նոր հոգաբարձութիւն եւ թաղականութիւն տեղւոյն վարժարանն վերականգնած կը կարծեն իւրեանց փոքր ինչ շարժմամբ. սակայն անկարելի պիտի լինի չարունակել զայս ընթաց, առանց մի յանձնաժողովոյ կազմութեան որ ի մի վերածէ չորս վարժարաններն՝ որ քան զամէն ապահով եւ օրինաւոր միջոց մ'է ազգային դաստիարակութեան մղում տալու, դուս ձգել այս խաղէն. ուստի մտիկ չըրաւ զիս և շարունակեց իւր երթեւեկը, վազելով և փախչելով իմ ձեռքէս, երբոր զինքը բռնել կ'ուզէի։

Զեմ գիտեր ի՞նչպէս եղաւ, գործակալը, զոր բարկութիւնն անչուշտ կը կուրցնէր, կարծեց թէ ես կը դրդռէի կապիկն, և յանկարծ չուանէն ներս ցատկելով վրաս վազեց և ապտակ մ'ինձ զարնելով տապալեց զիս։

Երբոր ոտքի վրայ ելայ և աչերս բացի, Վիթալիս, չեմ գիտեր ի՞նչպէս, վրայ հասնելով, իմ և գործակալին մէջ տեղը կեցած էր, բռնելով անոր ձեռքը։

— Թող չեմ տար որ զարնէք այս տղուն, ըսաւ. ձեր ըրածը վատութիւն է։

Գործակալն ուզեց ազատել ձեռքը, բայց Վիթալիս աւելի սեղմեց։

Եւ քանի մը երկվայրկենի չափ երկուքն իրարու երես նայեցան չեշտակի։

Գործակալին աչերէն հուր կը ցայտէր։

Իսկ իմ տերս դմայլելի աղնուութիւն մ'ունէր. իւր գեղեցիկ սպիտականեր դլուխը բարձր բռնած էր, և դէմքը ցասում և վեհութիւն կ'արտայայտէր։

Թուեցաւ ինձ թէ՝ անոր այս դիրքին առջեւ գործակալը դէտնին տակ պիտի մտնէր. բայց ամենեւին, բուռն շարժմամբ մ'ազատեց իւր ձեռքն, և տերոյս օձիքէն բռնելով բրտաբար իւր առջեւ հրեց։

Վիթալիս քիչ մնաց որ պիտի ինար, այնչափ բուռն էր մղումը, բայց ինքզինք բռնեց, և իւր աջ բազուկը վեր առնելով ուժգնապէս զարկաւ գործակալին ձեռքին։

Ցէրս հուժկու ծերունի մ'էր արդարեւ, բայց վերջապէս ծեր էր. իսկ գործակալը, դեռ երիտասարդ և միանգամայն կորովի ուլենելով, կռիւն երկար չէր կրնար տեւել երկուքին մէջ։

Բայց կռիւ չեղաւ։

— Ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց Վիթալիս։

— Կը ձերբակալեմ ձեզ, եկէք հետս պահականոյն։

— Ինչո՞ւ զարկիք այս տղուն։

— Խօսք պէտք չէ, հետս պիտի դաք։

Վիթալիս պատասխան չտուաւ, բայց ինձ դառնալով.

Վերադարձիր ի պանդոկ, ըսաւ ինձ, և հոն կեցիր շուներուն հետ. ես լուր կը ղրկեմ քեզ։

Աւելի բան մը չկրցաւ ըսել։ Գործակալը քաշեց տարաւ զայն։

Այսպէս վերջացաւ այս ներկայացում, զոր տերս դուարճալի ընել ուզած էր, և այս տխուր վախճանն ունեցաւ։

Շուներուն առաջին շարժումն եղաւ իրենց տիրոջ ետեւէն երթալ, բայց ես հրամայեցի որ քովս կենան. այս խաղէն. ուստի մտիկ չըրաւ զիս և շարունակեց իւր երթեւեկը, վազելով և փախչելով իմ ձեռքէս, երբոր զինքը բռնել կ'ուզէի։

Զեմ գիտեր ի՞նչպէս եղաւ, գործակալը, զոր բարկութիւնն անչուշտ կը կուրցնէր, կարծեց թէ ես կը դրդռէի կապիկն, և յանկարծ չուանէն ներս ցատկելով վրաս վազեց և ապտակ մ'ինձ զարնելով տապալեց զիս։

Երբոր ոտքի վրայ ելայ և աչերս բացի, Վիթալիս, չեմ գիտեր ի՞նչպէս, վրայ հասնելով, իմ և գործակալին մէջ տեղը կեցած էր, բռնելով անոր ձեռքը։

— Թող չեմ տար որ զարնէք այս տղուն, ըսաւ. ձեր ըրածը վատութիւն է։

Գործակալն ուզեց ազատել ձեռքը, բայց Վիթալիս աւելի սեղմեց։

Եւ քանի մը երկվայրկենի չափ երկուքն իրարու երես նայեցան չեշտակի։

Գործակալին աչերէն հուր կը ցայտէր։

Իսկ իմ տերս դմայլելի աղնուութիւն մ'ունէր. իւր գեղեցիկ սպիտականեր դլուխը բարձր բռնած էր, և դէմքը ցասում և վեհութիւն կ'արտայայտէր։

Թուեցաւ ինձ թէ՝ անոր այս դիրքին առջեւ գործակալը դէտնին տակ պիտի մտնէր. բայց ամենեւին, բուռն շարժմամբ մ'ազատեց իւր ձեռքն, և տերոյս օձիքէն բռնելով բրտաբար իւր առջեւ հրեց։

Վիթալիս քիչ մնաց որ պիտի ինար, այնչափ բուռն էր մղումը, բայց ինքզինք բռնեց, և իւր աջ բազուկը վեր առնելով ուժգնապէս զարկաւ գործակալին ձեռքին։

Ցէրս հուժկու ծերունի մ'էր արդարեւ, բայց վերջապէս ծեր էր. իսկ գործակալը, դեռ երիտասարդ և միանգամայն կորովի ուլենելով, կռիւն երկար չէր կրնար տեւել երկուքին մէջ։

Բայց կռիւ չեղաւ։

— Ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց Վիթալիս։

— Կը ձերբակալեմ ձեզ, եկէք հետս պահականոյն։

— Ինչո՞ւ զարկիք այս տղուն։

— Խօսք պէտք չէ, հետս պիտի դաք։

Վիթալիս պատասխան չտուաւ, բայց ինձ դառնալով.

Վերադարձիր ի պանդոկ, ըսաւ ինձ, և հոն կեցիր շուներուն հետ. ես լուր կը ղրկեմ քեզ։

Աւելի բան մը չկրցաւ ըսել։ Գործակալը քաշեց տարաւ զայն։

Այսպէս վերջացաւ այս ներկայացում, զոր տերս դուարճալի ընել ուզած էր, և այս տխուր վախճանն ունեցաւ։

Շուներուն առաջին շարժումն եղաւ իրենց տիրոջ ետեւէն երթալ, բայց ես հրամայեցի որ քովս կենան. և որովհետեւ հնազանդելու վարժ էին, ետ դարձան եկան։ Այն ժամանակ նշմարեցի որ ցոկակապ ունէին, բայց փոխանակ քիթերնին երկաթէ վանդակի կամ ցանցի մէջ անցած լինելու, պարզապէս մետաքսէ ժապաւէն մը փաթթուած էր իրենց ցռուկին, և ծայրի փնջիկովը կապուած։ Քարի սպիտակատեւ լինելուն համար, ժապաւէնը կարմիր էր. Զերպլենոյ սեւ լինելուն համար, ժապաւէնը ճերմակ էր։ իսկ Ցոլչէ մոխրագոյն լինելուն համար, անոր ալ ժապաւէնը կապոյտ էր։ Թատերական ցոկակապեր էին, և Վիթալիս անշուշտ դիտմամբ այսպէս ըրած էր իւր կատակին համար՝ զոր խաղալ կ'ուզէր ոստիկանութեան մարդուն։

Հասարակութիւնը շուտ մը ցրուեցաւ, միայն քանի մը մարդիկ նստած մնացին, անցած եղելութեան վերայ վիճաբանելով։

— Ծերունին իրաւունք ունէր։

— Ո՛չ, սխալ գործեց։

— Ինչո՞ւ համար ոստիկանութեան գործակալը զարկաւ տղուն, որ իրեն բան մ'ըրած, բան մ'ըսած չէր։

— Դէշ գործ, ծերունին առանց բանի չկրնար ազատիլ, եթէ գործակալն հաստատէ անոր դիմադրութիւնը։

Պանդոկը վերադարձայ տխուր և սրտատանջ։ Անցած էր այն ժամանակն՝ ուր Վիթալիս սարսափ կ'ազդէր ինձ։ Ճշմարիտն ըսելով, այդ սարսափ քանի մը ժամ միայն տեւած էր։ Բիչ ժամանակէն անկեղծ սիրով կապուած էի անոր հետ, և այս սեր կը մեծնար օր քան զօր։ Մեեւնոյն կեանքը կը վարէինք, միշտ ի միասին, առաւօտեան ցերեկոյ, և շատ անգամ երեկոյեան ցառաւօտ, երբոր ննջելու համար՝ մի և նոյն խոտի խուրձին վրայ կը պառկէինք։ Հայր մը չէր կրնար անկէ աւելի խնամ ունենալ իւր որդւոյն վրայ։ Կարդալ, գրել, հաշ

Մօլախայցով 2, Զաքարի Մ. Զորրապով 6, Դալուստ Գ. Պօրանովկանց 5, Յովհաննէս Ս. Արղանգուլեանց 3, Իսայ Սարգսեան Հալպով 1, Գէորգ Ս. Հալպով 1, Յարութիւն Գ. Վլասեանց 1 Արդիս Յ. Պարանով 1, Գասպար Հ. Գասպարով 1, Մանուչակ Գ. Ա՛թաբեկեանց 1, Յովակիմ Կուզնեցեանց 3, Կատարինէ Յակովբեան Կաղաչքեանց 7, Եղիա Սարգսեան Աւագեանց 1, Միքայէլ Աստուածատուրեան Պօպով 10, Եղիսաբեթ եւ Կատարինէ Կոյս սարկաւագուհիք 2։

(Դումար եօթ հարիւր քառասուն վեց ռուպլի եօթանասուն կոպեկ)։

Ի դիմաց Ս. Երուսաղիմայ պարտուց բարձմ. Յանձնաժողովոյ
Գանձապետ Ատենապետ
Տ. Բաբաջանեան Յովհաննէս Կիւմշեան

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԱԶԴ

Հայ լեզուին եւ գրականութեան ուսուցիչ մը պատրաստ է պաշտօն վարել ի գաւառս. կարող է միանգամայն քանակագիտութիւն եւ բնական գիտութիւն իւր ճիւղերովը դասախօսել. ութամեայ պաշտօնավարութեամբն հանրածանօթ եւ իւր արժանիքն Ուսումնական խորհրդոյ կողմանէ հաստատեալ է. իւր ուսուցչական հմտութիւնը կ'ուրախանալուրէ աշակերտաց յառաջադիմութեան։ Պէտք ունեցողը պէտք է դիմէ Ուզուն Հարը Խնէֆի խան Ներսէսեանի դրասենեակը։ 4—2

ԷՏՄՕՆ ԱՊՈՒ
ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆԻՆԲ ՓԱՐԻԶԻ

Թարգմանեաց Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Մասիսի մէջ իբր թերթօն հրատարակուելէ յետոյ զատ տպուելով ի վաճառ հանուած է։

Կը գտնուի Մասիսի դրասենեակն եւ ամէն հայ դրավաճառաց քով. միանգամայն Պահէնէ գաբու Սուճի Պօղոս աղայի խանութը, գին 6 ղրուշ։

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաեւ Կարէր Մարդոյ Երդոմը հետաքրքրաշարժ վէպն, եւ Կառնիէի Սկէնտրէ Բազուական Տնտեսութեան ամենակարեւոր դասագիրքը, թարգմանութիւնք Կ. Ս. Իւթիւճեանի։

Ասոնց ալ գինը նոյնպէս 6 ղրուշ է։

ԼԱՍԷԶՈՆ

—o—

Բարիզի ԼԱ ՍԷԶՈՆ (Եղանակ) անուն նորաձեւութեանց հռչակաւոր հանդէս, որ 15 օրն անգամ մը կը հրատարակուի եւ զուսաւոր գեղեցիկ օրինակներ եւ ասեղնանկարներ կը պարունակէ, մայրաքաղաքիս մէջ ալ կը վաճառի, թէ՛ հատով եւ թէ՛ բաժանորդագրութեամբ, միմիայն Բաքատիսի դրավաճառանոցին մէջ, Բերայի մեծ փողոցը, 458 թիւ։

Գիները չափաւոր են։

Եկած է Հոկտ. 15ի թիւը։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ, հանդէս մանկական, հրատարակուեցաւ սեպտ. 15ի թերթն։

—o—

ԻՒՆ ԿԱՎՕԹ ՏԸ ԲԼԻԻ

Նոր եւ ընտիր երգ մը դաշնակի համար

Յօրինեալ է Տ. Զ-ԽՀԷԱՆԷ

—

Կը գտնուի ձայնագրեալ երգեր վաճառող դրավաճառաց խանութները։

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ

Ուր+ ամբոր +ան մ'անգամ կը բանի Լիվերբուլ և Մէնչեսթրական գիծ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Աղլա	3,000	Մորատա	2,500
Ալիբէ	3,000	Նանի	2,500
Պորնիա	4,600	Բավնիա	5,000
Պոլիվիա	3,800	Բաբիա	3,200
Պալտէ	2,500	Բալթիա	3,000
Պէյրիզ Քոռ	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սէրբիա	4,600
Քարթագենիա	4,700	Սարպէտա	3,000
Շերդոսէլ	2,000	Սամբիա	3,000
Տէվերոթ	2,500	Սէրան	3,000
Կուլիա	4,000	Թրէնգա	3,000
Քէրար	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարմոր	3,000		

Մորատա շոգենաւը, նաւապետ Պրաւուն, հոկտ. 9ին աստ կ'սպասուի Լիվերբուլէն։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանաչորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր տակագներով։

Դիմել առ.
ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.
Թիւ 1 Քիւլիւք Հաիլ փոչտ խան
Ղալաթիա։

ԻԼԱՆ

Եէրլի իմալը պէյաղ Լվաքթա, ճէտիտ գըլյէ 6000, պէհէր գըլյէի ճէտիտի ղրշ 22 1/2.

Եէրլի իմալը թօղմաղլանմըշ քէօսէլէ, ճէտիտ գըլյէ 10,000, պէհէր գըլյէի ճէտիտի ղրշ 17.

Իւշիւնճի օրտուլի հիւմայուն գալէվրախանէսի իչուն իթթիխազ օլունան նիւմունէլերինէ թաթպիքէն տէրսաատէթտէ թէսլիմ օլունմաք շարթը վէ շէրայիթի սայիրէյի միւթէֆէրիասը իլէ միւպայա օլունմադ լուզրէ միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագդամ՝ էլ մըդտար իքի գալէմ վաքթա իլէ քէօսէլէ ֆիյաթը մուրագդամէլերի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իյլուլը բումինէն 26ընճը բաղար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէղքիւր կիւնտէ գարարը դալիսի վերիլէճէյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ վէ 27ինճի սալը կիւնի եիւզտէ 5 թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիէսինէ կէլմէլէրի։

ԻԼԱՆ

Ղալաթատա Պանքը Օսմանիէնին եան ճիհէթինտէ Շահսիւվար սօքաղնտա պէշ եիւզ եէթմիշլիք գատար ղրայի մէյմարի իւզրէ սըրֆ միւլք քեարկիր տէօրթ վէ պէշ օտալը իքի խանէ վէ պիր տիւքքեան, վէ տէօրթ մէթրոյ թէրպիինտէ սարնիճ վէ պօտուրում՝ վէ եիրմի հայվանլըք վէ օն արապալըք քիրա ախըրը վէ սէյիս օտալարը վէ խանէլեր իչուն տարաչա վէ չարգը գույու թուլումպասը վէ խանէլէր իչուն թաթը գույու թուլումպասը վէ խանէլեր պէօմէլերի Մարսիլիանը տէլիքլի թուղլասընան վէ արապալերտէն պօղուլմամբ իչուն տիվարլարը ղապչերին ճիլալը թուղլասը վէ տէրունի կրանիթ թաշը տէօշելի օլան պէշ գաթ իչուն իմալ օլունմուշ իքի գաթը թիմուր բարմագլըքը դարուսընը իւսթունտէ ղաղ ֆէնէրի պուլունան օթուղ իքի նումէրօլու խանէ ֆիրուխթ օլունճաղընտան, իչթիրասընա թալիպ օլան զէվաթ տէրունինտէ պուլունան իսմայիլ ազատան խարիթասընը ախզը իլէ կէլմէլէրի իչան օլունուր։ 5—5

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնչեսթրական գիծ։ Բանող շոգենաւ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբոս	4,200	Ուղիրա	3,000
Ֆարս	4,000	Նեբինի	3,000
Օմանլի	4,000	Բէրա	3,000
Սեսոդրիա	3,250	Իլա	2,600
Թէպէ	3,250	Աղլանդիա	1,700
Մոկոլա	3,250	Լոդիա	800
Նէր	3,250	Օլինդա	800
Մոբեօրիա	3,250	Սոնիլ	750

Բէրա շոգենաւը, նաւապետ Ֆորբէսը, ամսոյս 5ին Լիվերբուլէն հոս կ'սպասուի։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս լարդարուած են ճանաչորդներու համար։
Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար

Մէյտանլըգ սօղաղ, Պոլիս

ՈՒԷՍԴՔՕԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ

Ուր+ կը բանի է Քէջ Լանտոն և Արեւելեան նաւահանգիստներ, Սեւ ծովու և Դանուբի

Շոգենաւք Լանտոնէն կանոնաւորապէս կը մեկնին Կ. Պոլիս, Օտէսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սակագներով վաճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ ծովու բոլոր նաւահանգիստները։

Սանդոմինկոյ շոգենաւը, նաւապետ Ուոլքըր, ամսոյս 19ին Լանտոնէն մեկնեցաւ Մալմա եւ Կ. Պոլիս գալու համար, հոկտ. 5ին աստ պիտի հասնի եւ նոյն օրը Դանուբ պիտի երթայ։

Ռօն շոգենաւը, նաւ. Կորլի, ամսոյս 25ին Լանտոնէն մեկնեցաւ Մալմա, Շերա, Սէլանիկ եւ Կ. Պոլիս գալու համար եւ դէպի հոկտեմ. 13ին աստ կ'սպասուի եւ շուտով Օտէսա եւ Նիքոլայէֆ պիտի երթայ։

Լանտոնի մէջ այժմ բեռ կ'առնուն։

Ռիւրիւ շոգենաւը, նաւապետ Նիւման, Պոլիս, Պաթում, Բոթի եւ Թայգան երթալու համար։

ԱՑԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ եղական դարման է հերաց ամէն տեսակ դժուարութեանց և սոյն նպատակին համար ծախուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կընէ գործածողները։

Մանաւանդ իգականսեռի գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կառաւանցնէ՝ ու մեռաքսանման փայլուն և կակուղ կընէ գլխու կարծը մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, դափաձին տեղ նոր մազ կը բուսցնէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փճած է), գլխուն ճերմակ թէփը շուտով կանհետացնէ։ Միով բանիբնական ու փայլուն մազի առաւտուր թեամբ գլխոյն զարդարուելովը գործածողը խիստ վայելչագէմ կերպարանք մը կստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ չուբ մ'է, շիշը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այցերի Վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղն է Մինասեանի Աստրկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կոստանդնուպօլսոյ։

Բրէսլէր շոգենաւը, նաւապետ Ճոնսթոն, Պոլիս, Օտէսա եւ Նիքոլայէֆ երթալու համար։ Որուն պիտի յաջորդէ Ճոն Տէյ-ը շոգենաւը Պոլիս եւ Օտէսա երթալու համար։

Ամաշնա շոգենաւն հոկտեմբերի ըսկիզբը բեռ պիտի առնու ուղղակի Լոնտոն երթալու համար։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն սանալու համար դիմել առ

ՄՈՐԳԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս
կամ առ ՈՒԷՍԴՔՕԴ ԵՒ ԼՈՐԱՆ
9, Ֆէնչըրչ Սդր. Լոնտոն։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչեսթրական և Օտէսայի դէջ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	
Աբերդա	2,500	Ռոբերս
Աբերդիա	2,500	Քրուիքշանք
Լոտոնիա	2,500	Ուիլեա
Մանչեսթրիա	3,500	Մարշ
Բոսֆէրա	2,800	Ֆոթբրիդ

Մանչեսթրիա շոգենաւը հոկտ. 6ին Լիվերբուլէն հոս կը հասնի։

Այս շոգենաւք կին ճամբորդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայ և Բոմբէյ դէջ կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն ասան եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղէք և տուէք ուղեւորներն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բոդի պիտի երթայ Լ Արմենէ շոգենաւն, որ հոկտ. 10ին Մարսիլիայէն եւ հոկտ. 17ին Պոլիսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ-Մինկրեէ, որ պիտի մեկնի դէպ ի 8 հոկտ.

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 22 սեպտ.
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 5 ամիս, ղրշ.	110,	առ Անգլ. լիր.
Փարիզ 5 » ֆր.	23	առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Քոնս. գոցուեցաւ	10,35
բացուեցաւ	10,35
կէս օրին	10,32
Եգիպտ. միացք. բաց. ոսկի	78,10
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ (գ. կ.)	4,15
» Օթման »	4, 7
Կ. Պոլսոյ Պանքան »	8,
Քրէտի ժէնէրալ 6% » Օսմ. լիր	17,34
Փոխ. 1863 (Մուլ.) 6% Ֆր.	62
» 1865 » %	60
» 1869 (Բինար) 6%	53,
» 1872 (Պոն տիւ թրէզօր)	19,
» 1873 (Բինար) 6%	48
Ռումէլիի երկաթուղի	47,50
Լաւրիում (գ. կ.)	160
Թրամուայ Օսմ. լիր	330
Թղթադրամ »	1180
Հէվալէսիզ	25
Բէքոր —	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անդղիական ոսկի	110 12
Գաղղիական »	87 35
Բօլ	90 5
Գրիսից	51 20
Գառպոն թուղթ (դաբիք)	927
» արծաթ (նոր)	90 10
Մէճիտիէի տարբերութիւն	107 30
Վեցնոց	103 6
Հինգնոց	103 10
Մէթալիք	101

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 3 հոկտ.

Անգղ. Քոնս.	101 1/16
Օսմ. »	9 5/8
Փոխ. 1865	12 1/2
» 1869	10 1/2
» 1871	72 1/4
» 1872	17 3/4
» 1873	9 1/2
» 1877	85 1/4
Պանք Օթման	13 1/2
Ռուս. փոխ. 73ի	86 1/4
Եգիպտ. միացեալ	70 7/8
» արտօնաւոր	94 1/2
Տայրա Սանիէ	70
Փոխ. Ռոչիլտ	91 3/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 3 հոկտ.

Գաղղ. Քոնս. 4 1/2 0/0	107,60
» » 3 0/0	77,62 1/2
Օսմ. Քոնս.	9,85
Փոխ. 1865 Ֆր.	
» 1869	55
» 1873	48
Օսմ. Երկաթուղի	45,75
Պանք Օթման (գ. կ.)	719 37 1/2
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	556,25
Ռուս. փոխ. 3 առ 0/0 (1877)	92 3/4
» » Արեւելեան	
Իտալ. Քոնս.	90,80
Եգիպտ. միացեալ	358,75
Փոխնկագիր Լոնտրայի վրայ	25,26

Վիէննա 3 հոկտ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	120,
Ռումէլիի երկաթուղի	23,

ԷՍ ՕՐ 6,17

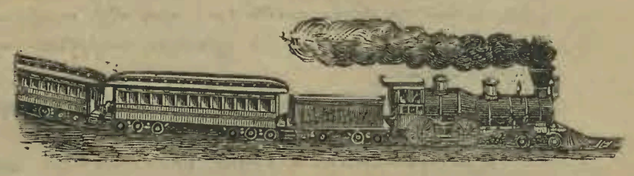

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ�never

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԿՈ—ԶԷՔՄԷՃԷԻ

Մկսելու 9 Մեպտ. (Ն. Տ.) 1883, գնալ- ցնոր գնօրինութեան

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԿՈ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	00	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62
	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ																							
	Ա-ուտոտ															Իրէկոն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս . . . . Երթ	4 48	5 42	6 48	7 15	7 44	8 15	8 44	9 13	9 43	10 20	10 40	11 18	11 51			2 8	2 40	3 14	3 54	4 22	4 58	5 30	6 1	6 32
Գում-գարու	4 58	5 52	6 58	7 27	7 54	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 1			2 18	2 50	3 24	4 4	4 32	5 8	5 40	6 11	6 42
Եէնի-գարու	5 2	5 56			7 58		8 58			10 34	10 53	11 32	12 5			2 22	2 54	3 28	4 9	4 36	5 12	5 44	6 16	6 46
Տավուտ փաշա	5 5	5 59			8 1						10 56	11 35	12 8			2 25	2 57	3 31	4 12	4 39		5 47		6 49
Սամաթիա	5 10	6 4			8 6		9 4			10 40	11 1	11 40	12 13			2 30	3 2	3 36	4 17	4 44	5 18	5 52	6 22	6 53
Եէնի-գուլէ	5 15	6 9	7 9	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 44	11 4	11 46	12 16			2 35	3 7	3 39	4 23	4 47	5 25	5 55	6 28	6 56
Մաքրիդիւղ	5 27	6 20	7 19	8	8 23		9 21			10 56		11 59				2 45	3 19		4 35		5 37		6 40	
Այ-Սթէֆանոս	5 37	6 30		8 14	8 33		9 31			11 6		12 10					3 31		4 45		5 47		6 52	
Ֆլօրիա												12 20					3 41							
Քիւչիւք-Զէքմէճէ Ժամմ				8 25								12 22					3 43						7 1	

ՔԻԻԶԻԿՈ—ԶԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1
	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ																						
	Ա-ուտոտ												Իրէկոն										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Զէքմէճէ Երթ				7 35									1 25				3 48						6 38
Ֆլօրիա													1 28										
Այ-Սթէֆանոս		6 43		7 46		8 44		9 38			11 20		1 38				3 58		4 58		6 2		6 51
Մաքրիդիւղ	5 54	6 55	7 27	7 58		8 56		9 50			11 32		1 50		2 54		4 9		5 10		6 14		7 5
Եէնի-գուլէ	6 8	7 8	7 40	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 45		2 2	2 41	3 6	3 48	4 23	4 52	5 24	6	6 28	7 1	7 26
Սամաթիա	6 13	7 12	7 44	8 15	8 42	9 13	9 41		10 16	11 16	11 49		2 6		3 10	3 52		4 56	5 28		6 32		
Տավուտ փաշա	6 18	7 17			8 47		9 46		10 21	11 21	11 54		2 11		3 15	3 57		5 1	5 33				
Եէնի-գարու	6 21	7 21	7 50	8 21	8 50	9 19	9 49		10 24	11 24	11 57		2 14		3 18	4		5 4	5 36		6 38		
Գում-գարու	6 26	7 26	7 55	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 2		2 19	2 51	3 23	4 5	4 33	5 9	5 41	6 10	6 43	7 11	7 40
Կ. Պոլիս . . Ժամուամ	6 34	7 34	8 3	8 34	9 3	9 32	10 2	10 19	10 37	11 37	12 10		2 27	2 59	3 31	4 13	4 41	5 17	5 49	6 18	6 51	7 19	7 50

Ծանօթ. — 1. Կիրակի օրերը 0 թիւ կառախուսմբը չպիտի բանի, 00 թիւ կառախուսմբը պիտի բանի անոր տեղ։ — 2. 28 եւ 35 թիւ կառախուսմբերը շաբթուս ամեն օրերը Պոլսոյ եւ Այ-Սթֆանոսի միջեւ պիտի բանին. իսկ կիրակի օրերը Պոլսոյ եւ Քիւչիւք Զէքմէճէի միջեւ։ — 3. Փոքր ծրարներն անխտիր կընդունուին ամեն կառախմբիմէջ, իսկ մեծ ծրարներն Պոլսէն Մաքրիդիւղ կամ աւելի հեռի կայարաններու միջեւ բանողկառախմբոց մէջ։